

**Міністерство освіти і науки України
Державний торговельно-економічний університет
Вінницький торговельно-економічний інститут
Кафедра менеджменту та адміністрування**

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

**«Державне управління соціальними мережами: вплив та регулювання»
(за матеріалами Вінницької районної військової адміністрації, м. Вінниця)**

Здобувача вищої освіти
II курсу, групи ПУА-21з(м),
спеціальності 281 «Публічне управління
та адміністрування»
освітньої програми «Публічне управління
та адміністрування»
заочної форми навчання

Орхана
Чобанова

Науковий керівник
канд. екон. наук, доцент

Едуард
Ковтун

Гарант освітньої програми
канд. наук держ. упр., доцент

Ірина
Ніколіна

Вінниця 2023

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВПЛИВУ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ НА РОЗВИТОК КОМУНІКАЦІЙ У ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ.....	7
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНИМИ МЕРЕЖАМИ У ВІННИЦЬКІЙ РАЙОННІЙ ВІЙСЬКОВІЙ АДМІНІСТРАЦІЇ	18
2.1. Загальна характеристика діяльності Вінницької районної військової адміністрації.....	18
2.2. Дослідження стану, механізмів впливу та регулювання управління соціальними мережами як дієвого важеля публічних комунікацій.....	34
РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМІВ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНИМИ МЕРЕЖАМИ ВІННИЦЬКОЇ РАЙОННОЇ ВІЙСЬКОВОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ.....	43
3.1. Оптимізація механізму управління соціальними мережами Вінницької районної військової адміністрації.....	43
3.2. Напрямки підвищення ефективності системи управління соціальними мережами Вінницької районної військової адміністрації в контексті забезпечення публічних комунікацій	48
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	56
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	60
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність дослідження. Сучасні події в Україні стали черговим доказом важливості соціальних мереж для налагодження публічних комунікацій, вказали на вагоме значення інтернет-сервісів щодо вирішення питань державного рівня. Наразі соціальні мережі вкотре довели свою ефективність і потужний мобілізаційний вплив.

Донедавна в Україні спостерігалася нестача комунікацій як між органами державної влади та громадськістю, так і між самими владними структурами. В теперішніх умовах військових дій формується нагальна потреба постійної повноцінної комунікації влади з народом. Громада вимагає підвищення рівня відкритості та прозорості владних інститутів. Партнерська взаємодія та постійний публічний діалог органів державної влади з громадськістю необхідні для розвитку правової та демократичної країни. У зв'язку з цим, сучасні комунікації мають бути невід'ємною складовою розвитку державної діяльності, повинні в повній мірі відповідати рівню розвитку сучасного українського суспільства, світовим трендам, а також новітнім інформаційно-комунікаційним технологіям.

Сучасна комунікація в публічному управлінні є складовою частиною інформаційно-комунікативної компетентності кожного державного службовця, що обумовлено, з однієї сторони, глобальним впровадженням у діяльність службовців інформаційно-цифрових систем, що потребують віртуального спілкування, а з іншої сторони, темпами комунікацій, які найшвидше здійснюються саме завдяки своїм віртуальним формам. Саме тому використання органами державного управління таких механізмів та інструментів побудови комунікацій як соціальні мережі розглядається не лише можливим, але й необхідним для формування діалогу, зростання довіри і лояльності громадськості до влади. Соціальні мережі як сучасний інструмент комунікації органів державного управління з громадськістю

відкривають широкі можливості щодо інформування, встановлення потреб і очікувань членів громади, їх консультування, проведення громадських обговорень, розміщення оголошень тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить про особливий інтерес науковців до вивчення сутності та специфіки соціальних мереж як засобу комунікацій в державному управлінні. Основні аспекти державного управління соціальними мережами в Україні досліджували такі науковці, як І. Плотницька, В. Бебик, С. Чукут, В. Г. Почепцов, Білоус, В. Різун, Ю. Фінклер, Н. Дніпренко, М. Лашкіна, С. Телешун, В. Дрешпак, С. Квіт, І. Слісаренко, Є. Тихомирова та інші. Незважаючи на ґрунтовне опрацювання, не вирішеними аспектами залишається встановлення можливостей щодо раціоналізації державних комунікацій у соціальних мережах.

Актуальність обраної нами теми дослідження зумовлена, з однієї сторони, соціальним запитом на підвищення рівня відкритості та прозорості державної влади, а з іншої - підвищенням ролі соціальних мереж як дієвого інструменту горизонтальної взаємодії суспільних відносин, реалізації громадських ініціатив і каналів державних комунікацій.

Гіпотеза дослідження. В ході дослідження ми припустили, що активізація впливу соціальних мереж на громадськість та державу відкриває як нові можливості, так і нові проблеми. Відповідно, потребує обов'язкового врахування той факт, що, з однієї сторони, відбувається підвищення рівня доступності інформації для громадськості щодо дій влади, оперативності та зручності одержання публічних послуг, розгалуження каналів комунікацій органів державної влади з громадою. З іншої сторони – відбувається стрімкий розвиток інформаційно-цифрових технологій, а охоплення сучасного суспільства соціальними мережами ускладнює механізм управління державними справами, сприяють появі нових ризиків для безпеки як держави, так і громади. Саме така суперечливість вимагає окремого дослідження проблем реалізації принципів державного управління соціальними мережами в сучасний період.

Метою дослідження є теоретичне та практичне обґрунтування особливостей державного управління соціальними мережами Вінницької районної військової адміністрації; розгляд соціальних мереж в контексті формування перспективного напрямку оптимізації прозорості та відкритої комунікації, підтримання постійного діалогу органів державної влади з громадськістю.

Завдання дослідження. Задля проведення дослідження в межах визначеної теми нами були поставлені та вирішені в процесі дослідження такі завдання:

- визначити особливості управління соціальними мережами в системі державного управління;
- дослідити та обґрунтувати особливості державного управління соціальними мережами Вінницької районної військової адміністрації в контексті забезпечення ефективної комунікації влади та громадськості;
- дослідити вплив ефективності соціальних мереж на розвиток публічних комунікацій у системі державного управління;
- дослідити стан здійснення публічних комунікацій Вінницької районної військової адміністрації з громадою за допомогою соціальних мереж;
- розробити практичні шляхи оптимізації процесу державного управління соціальними мережами;
- зробити висновки та розробити пропозиції відповідно до теми дослідження.

Об'єктом дослідження є процес забезпечення комунікацій в системі державного управління за допомогою соціальних мереж.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних засад та практичних підходів щодо державного управління соціальними мережами в сучасних умовах.

Методи дослідження: порівняння, систематизації, узагальнення, аналізу і синтезу, математичного аналізу, графічний метод, групування тощо.

Інформаційна база дослідження представлена працями вітчизняних та зарубіжних науковців; статтями у періодичних виданнях; матеріалами наукових конференцій; монографіями; ресурсами мережі Інтернет; навчальними посібниками, а також даними Вінницької районної військової адміністрації.

Практична цінність дослідження полягає в тому, що результати нашого дослідження можуть бути використані в практичній діяльності органів публічного управління з метою подальшого розвитку комунікацій за допомогою ефективного управління соціальними мережами. Отримані нами результати дослідження можуть використовуватися як підґрунтя щодо встановлення комунікативної взаємодії між органами державного управління та громадськістю.

Апробація наукових досліджень. Дослідження було апробовано та схвалено за результатами:

- участі у XII Всеукраїнській студентській науково-практичній конференції «Актуальні проблеми ефективного соціально-економічного розвитку України: пошук молодих», тема: «Державне управління соціальними мережами: вплив та регулювання» (м. Вінниця, ВТЕІ ДТЕУ, 20 квітня 2023 р.);

- участі у X Всеукраїнській науково-практичній Інтернет-конференції «Менеджмент XXI століття: сучасні моделі, стратегії, технології», тема: «Державне управління соціальними мережами: вплив та регулювання» (м. Вінниця, ВТЕІ ДТЕУ, 10 жовтня 2023 р.).

Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та пропозицій, списку використаних джерел і додатків. Робота містить 5 рисунків, 4 таблиці. Основний зміст кваліфікаційної роботи викладено на 59 сторінках.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВПЛИВУ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ НА РОЗВИТОК КОМУНІКАЦІЙ У ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ

В сучасних умовах соціальні мережі являють собою стартовий майданчик для зростання рівня активності суспільства інноваційними засобами інформаційно-цифрових комунікацій. Такий розвиток проявляється у соціальній реалізації громадськості, їх удосконаленні та самовираженні. Поширення соціальних інтересів громадськості на мережевих майданчиках спричинило низку суттєвих змін у трактуванні інформаційних взаємодій на рівні суспільства. Найважливішими ознаками такого процесу є зростання обсягів інформаційних потоків, що певним чином унеможлиблює процес контролю з огляду державної інформаційної безпеки. Разом з тим, як наслідок обміном інформацією за допомогою соціальних мереж, з'являються нові види комунікацій, які інтегрують загальні та індивідуальні ознаки впливу. Отже, демократизація сучасного суспільства на даному етапі робить неможливим використання старих методик, саме тому системи державного контролю не можуть повністю та вчасно адекватно реагувати на динамічні зміни в глобальному інформаційному просторі. Миттєве зростання популярності соціальних мереж викликало різке підвищення інтересу науковців до їх сутності, особливостей та значення для громадськості.

На думку О. Майстренко, «простір для комунікації у соціальних мережах, в теоретичному та практичному аспектах демократичного суспільства, стає невід'ємною складовою суспільного буття, яка є відкритою для всієї громадськості при обміні інформацією та для публічних дебатов». [25]

Наразі існує чимало досліджень та наробок у галузі розкриття сутності та особливостей функціонування соціальних мереж на засадах демократичного громадянського суспільства. Зокрема, вагомий вклад в

зазначеному контексті мають роботи Є. Пілата, С. І. Даниленка, А. М. Готуна, О. В. Маліса, Й. Масуда тощо.

Соціальні мережі являють собою відкрите інформаційно-цифрове середовище, основне завдання якого полягає в накопиченні та обміні інформацією. В зазначеному контексті актуальним та важливим є набуття навичок ефективного використання можливостей соціальних мереж. Завдяки В рамках міжнародної програми «U-LEAD з Європою» українському уряду надається підтримка щодо реалізації реформи децентралізації та регіонального розвитку, а також щодо формування ефективної комунікаційної стратегії. В рамках цієї програми створено спеціальну платформу «Цифрові комунікації в громаді», яка містить із онлайн-курси, що висвітлюють основні правила і переваги використання цифрових інструментів для побудови ефективної як внутрішніх, так і зовнішніх комунікаційних зв'язків серед представників громадськості.

Питання щодо встановлення ролі соціальних мереж у взаємодії органів державного управління з громадськістю досліджувалися у працях таких науковців: Л. Чуприни, Ю. Борисенко, М. Кастельс, А. Галуцько, І. Семененко та інших. Разом з цим, питання щодо особливостей використання потенціалу соціальних мереж у процесах забезпечення ефективних сучасних комунікацій в державному управлінні наразі залишаються відкритими.

Налагодження комунікаційного процесу є нагальною потребою для того, щоб успішно здійснювати управління державою. Динамічність та оперативність процесу цифровізації вимагає від органів державного управління активно та результативно їх використовувати у своїй діяльності. Відповідно, впровадження цифрових технологій в діяльність органів державного управління покращить процес прийняття управлінських рішень, а також сприятиме покращенню його іміджу. Підвищення впливу соціальних мереж вивчав М. Кастельс, який переконливо стверджував, що розбудова і трансформація суспільства неможливі без розвитку мережевих ресурсів як у технічному, організаційному, так і правовому полі. Науковець зазначає, що

онлайн мережі поступово набувають форм «спеціалізованих спільнот», тобто, стають формами комунікабельності, що зосереджені навколо специфічних інтересів.

У своїх працях В. М. Богуш комплексно визначає позитивний потенціал розвитку соціальних мереж в контексті розбудови глобального громадянського суспільства і вказує на важливість врахування ризиків, пов'язаних із розширенням функцій мережевих практик. [7]

У відповідності до підвищення рівня суспільних потреб громадськості зростає і кількість користувачів соціальних мереж. В межах соціальних мереж кожен громадянин може у будь-який час висловити свою громадянську позицію, поширювати різні ідеї та пропозиції, здійснювати пошук однодумців, інформувати громадян про різні події, організацію заходів тощо. Так, громадяни часто організовують та координують за допомогою соціальних мереж різні спільні активності: закликають та повідомляють про флешмоби, організовують благодійні заходи та волонтерську допомогу тощо. [15]

Органи публічного управління, в свою чергу, зазвичай використовують соціальні мережі з метою дослідження потреб громадськості, їх думок, а також одержання зворотного зв'язку про їх діяльність. Разом з цим, органи державного управління за допомогою соціальних мереж можуть своєчасно інформувати громадськість про зміни в законодавстві, надання державних послуг та інші актуальні новини.

Соціальні мережі у контексті формування комунікативної активності громадськості відіграють важливу роль в управлінні нею. Зважаючи на те, що в українців довіра до інтернет-ресурсів постійно зростає, то доведена до громадськості інформація через соціальні мережі буде викликати ще більшу її довіру до органів влади. Саме через соціальні мережі органи державного управління можуть встановити конструктивний діалог з громадянами, дослухатися до їх думки в ході прийняття відповідних управлінських рішень. Так, під безпосереднім впливом соціальних мереж формується громадянське

суспільство, яке сприяє реалізації громадських ініціатив. Прикладом використання соціальних мереж на користь громадськості є Бюджет участі (або громадський бюджет). Саме за допомогою соціальних мереж до голосування залучається громадськість та обирається кращий проект, який планується реалізувати. [36]

Соціальні мережі, будучи одним із ефективних засобів масової комунікації у мережі Інтернет, з року в рік стають все більш дієвим і незамінним комунікаційним каналом. Відповідно, це зумовлює необхідність і важливість представництва органів державного управління у соціальних мережах, оскільки активне використання соціальних мереж сприяє прозорості та відкритості їх діяльності, створенню позитивного іміджу та налагодженню тісного ефективного зворотного зв'язку.

Доцільно зазначити, що в теперішніх умовах такі традиційні канали взаємодії органів державного управління і громадськості, як друковані медіа, телебачення значно втрачають свої позиції та поступаються інтернет-комунікаціям. Сучасні інформаційно-цифрові технології забезпечують пряму взаємодію органів влади з громадськістю за допомогою активного використання інструментів інформування через офіційні сторінки у соціальних мережах, що дозволяє налагодити ефективні комунікаційні зв'язки, оперативне надходження інформації до цільової аудиторії за допомогою використання сучасних ефективних механізмів. Комунікативна політика органів державного управління реалізується також через веб-сайти. Однак, як зазначає О. Яшкіна, наразі недостатньо просто мати офіційний веб-сайт. Переважна більшість владних інституцій вже перенесла частину своєї комунікаційної діяльності у площину соціальних мереж. [49]

Ми погоджуємося із думкою О. Белянською, яка зазначає, що найбільший рівень активності громадськості забезпечують саме соціальні мережі. Створення, функціонування, а також розвиток соціальних мереж вносять свої корективи у сприйняття глобального інформаційного простору та вимагають перегляду бачення вітчизняного інформаційно-цифрового

простору. В останній час соціальні мережі набули особливої актуальності та широкого розповсюдження. Наразі ми спостерігаємо тенденцію активного використання соціальних мереж у державному управлінні. За допомогою соціальних мереж органи державного управління можуть швидко розповсюджувати інформацію, налагоджувати комунікацію з громадськістю, пояснювати власну політику та об'єднувати громадян у контексті досягнення суспільно важливих цілей. Саме це є однією з головних причин, чому органи державного управління почали активно використовувати соціальні мережі в процесі налагодження комунікаційних зв'язків з громадськістю у новий спосіб. [5]

Основними перевагами активного використання соціальних мереж органами публічного управління та адміністрування є створення таких можливостей:

- охоплювати безпорадно як цільову аудиторію, так і нових користувачів;
- одержання зворотного зв'язку;
- здійснення аналізу аудиторії за різними ознаками за допомогою спеціального аналітичного сервісу;
- здійснювати оперативний моніторинг і контроль щодо змістовного наповнення і вчасністю розміщення інформації;
- формування додаткового комунікаційно-інформаційного середовища для проведення роз'яснювальної роботи;
- синхронізації офіційного веб-сайту зі сторінками у соціальних мережах тощо.

Гадецька З. М. та Точальна А. А. вважають, що основними причинами привабливості соціальних мереж для органів державного управління у сучасних умовах є те, що вони:

- будують комунікаційні зв'язки, які можуть здійснювати безпосередній вплив на функціонування інформаційного суспільства;

- сприяють встановленню та налагодженню зв'язків між різними соціальними групами;
- пришвидшують обмін інформацією між користувачами соціальних мереж;
- передбачають зворотний зв'язок і сприяють оперативному реагуванню на запити громадськості;
- формують відповідні умови для більш прозорих, відкритих економічно- політичних взаємодій. [14]

На думку М. З. Згуровського та Д. В. Ланде, інтегрування органів державного управління в соціальні мережі зумовлено наступними причинами:

- можливістю відслідковувати реакції користувачів на певну дію органу державної влади;
- соціальні мережі полегшують пошук та збір пропозицій, а також визначення ініціатив, що максимально актуальні для суспільства;
- розвиток публічності і збільшення інформаційної прозорості діяльності публічних органів сприяє підвищенню рівня довіри громадськості до їх діяльності. [19]

Основними можливостями використання соціальних мереж у державному управлінні є:

- цілодобовий доступ громадськості до інформації щодо органів державного управління і результатів їх діяльності;
- поширення максимально повної та адекватної інформації, актуальної для громадськості;
- через використання соціальних мереж громадяни мають можливість брати участь у формуванні та прийнятті рішень;
- здійснення спільної роботи між державними установами, або між громадянами і установами або між громадянами, що проявляється у різних формах з метою досягнення визначених суспільно важливих цілей;

- використання аналітичних даних соціальних мереж з метою моніторингу суспільної важливості та рівня актуальності певних тем;
- визначення потенційних ризиків, здійснення їх аналізу та оцінювання рівня важливості. [29]

Беручи до уваги вищенаведене, можемо констатувати, що використання соціальних мереж у державному управлінні сприяє:

- відкритості та прозорості діяльності органу державного управління;
- налагодженню безпосередньої комунікації із громадськістю;
- швидкому реагуванню органів державної влади на запити та вимоги громадян;
- поширенню оперативної інформації, донесення до громадськості політики, що реалізується;
- формування позитивного іміджу тощо.

На теперішній час в Україні органи державного управління найбільше представлені у таких соціальних мережах, як Facebook та YouTube. В останній час Facebook, як ефективний засіб комунікації, демонструє стійку тенденцію до зростання своєї популярності. Наразі в Україні Facebook достатньо активно та широко використовують у державному управлінні та адмініструванні. Мережа Facebook дозволяє швидко розміщувати саму актуальну інформацію. Facebook, як засіб комунікативної взаємодії дозволяє здійснювати спілкування в мережі на демократичному рівні, без офіційного ділового тону в професійному полі. Мережа Facebook дозволяє розміщувати об'ємні дописи, а також супроводжувати їх відповідними зображеннями, що сприяє більш активному залученню користувачів до взаємодії шляхом коментування та поширення допису. Доцільно зазначити, що у державному управлінні починається також активне використання соціальної мережі Instagram, головною функцією якої є створення та обмін фотоконтентом. Поширення та актуальність Instagram пояснюється тим, що сучасний користувач є візуалом, а мережа Instagram повністю задовольняє такі потреби користувача: мінімум тексту та максимум фотоконтенту. Доцільно зазначити,

що наразі не всі вітчизняні органи державного управління мають активні сторінки у соціальних мережах, оскільки вони досі знаходяться на шляху до освоєння таких комунікаційних каналів. [5]

Соціальні мережі є певними майданчиками для обговорення суспільно важливих громадських питань, формування громадської думки. Державні органи управління можуть створювати спеціальні групи і сторінки, де громадяни зможуть відкрито висловити свої думки на певну подію, обговорювати актуальні проблеми, а також спільно працювати над важливими проєктами та рішеннями. Це, в свою чергу, сприяє активному залученню широкої спільноти громадян до процесів державного управління і робить їх участь ще більш демократичною. Проте, використанням соціальних мереж у державному управлінні формує певні виклики. Потрібно забезпечити конфіденційність та повну безпеку персональних даних користувачів, а також боротися з поширенням дезінформації та фейків. Також важливо забезпечити рівний доступ до інформації та створити рівні можливості для участі всіх верств населення, зокрема для тих, хто має недостатні навички щодо використання інформаційно-цифрових технологій. При цьому необхідно не допустити дисбалансу між використанням соціальних мереж та традиційних каналів комунікації. Оскільки певні групи громадськості можуть мати досить обмежений доступ до інформаційно-цифрових технологій або надавати перевагу традиційним засобам комунікації, то важливо забезпечити їм доступ до різних каналів спілкування, щоб кожен громадянин зміг брати участь у державному управлінні.

Водночас, не применшуючи глобальних переваг у використанні соціальних мереж у ході взаємодії органів державного управління з громадськістю, наявні певні загрози, які можуть негативно позначитися саме на такому виді зв'язку з громадськістю. Однією з основних загроз при користуванні соціальними мережами є витік персональних даних користувачів. Зважаючи на те, що у зазначеному контексті користувачами соціальних мереж є водночас і громадяни, і представники органів державного

управління, то інформація про кожного з користувачів може потрапити до рук кібер-злочинців. У випадку з громадянами, то може відбуватися витік персональних даних, а у випадку з органами державного управління інформація, яка заборонена до публічного доступу, може потрапити до рук хакерів. Окрім зазначених нами загроз, відкритим залишається також питання організаційного характеру щодо адміністративно-правового регулювання соціальних мереж. Так, М. Я. Нагірна зазначає, що суспільні відносини у контексті їх адміністративно-правового регулювання діяльності соціальних мереж мають сучасну юридичну природу, яка ще не отримала свого сталого законодавчого оформлення. На теперішній час не існує конкретного визначення переліку обов'язкової публічної інформації, яку потрібно оприлюднювати на офіційних сторінках органів державного управління. Орган державного управління самостійно формує наповнення сторінки у соціальній мережі та вирішує, яку саме інформацію чи подію потрібно висвітлити на сторінці державної установи. Зважаючи на відсутність стандартів щодо інформування громадськості певною інформацією, органи державного управління самостійно вирішують доцільність розміщення публічної інформації та її доступність в соціальних мережах. [31]

Разом з тим, водночас зі стрімким розвитком соціальних мереж, економічною та політичною кризами, воєнними діями на території України, зростає вразливість комунікаційної інформаційно-цифрової структури суспільства. Все частіше соціальні мережі набувають ролі майданчика для інформаційних агресій та воєн. В аспекті забезпечення державної безпеки соціальні мережі потребують особливої уваги, оскільки рівень присутності державних установ у них є незначним, а діяльність правових установ, які спрямовані на інформаційну сферу, є менш ефективною, головним чином, у зв'язку з використанням ними застарілих технологічних процесів. В процесі розгляду питань щодо забезпечення державної безпеки потрібно зважати на певні особливості мережевих майданчиків на даному етапі їх розбудови. По-

перше, особисті сторінки у соціальних мережах має більшість політиків, державних чиновників та відомих осіб. У визначеному аспекті вони становлять собою неформальний засіб комунікації, за допомогою якого кожна публічна особа зможе не тільки висвітлювати певні події та виносити заяви, а й знаходитись ближче до народу. Проте, по-перше, соціальні мережі з часом все більше стають нагальною потребою та формальністю, яка вимагає постійного вдосконалення їх механізмів. По-друге, поширення інформації без цензури надає користувачам соціальних мереж переваги у поданні інформації в режимі реального часу, тобто, будь-яка сенсаційна новина може потрапити у глобальний інтернет-простір з мінімальним часовим відривом. Проте на противагу цьому, стає дедалі все складніше приховувати та змінювати інформацію, яка вже існує у соціальних мережах. По-третє, за допомогою соціальних мереж можливо створювати групи та спільноти, що сприяє зростанню швидкості поширення інформації та обсягів охоплення. Наведені нами переваги можна застосовувати як у цілеспрямованих інтересах, так і з метою негативного впливу на національну безпеку держави. Враховуючи всі аспекти діяльності соціальних мереж ми дійшли до висновку, що вони можуть являти собою потужний сучасний інструмент для маніпулювання громадською думкою та здійснювати безпосередній вагомий вплив на настрої, думку, що існують наразі у суспільстві. За допомогою соціальних мереж також можна залучати переважну кількість населення до існуючих проблем та соціально важливих питань. [11]

Потрібно також враховувати той аспект, що всі сторінки в соціальних мережах інформаційних агресорів, діяльність яких може прямим чином загрожувати національній безпеці держави, особливо в сучасних воєнних умовах, можуть впливати на суспільство шляхом інформаційних атак, видозмін інформації, поширенням фейкових даних. Проте, зазначені інформаційні атаки можна відбити, спростовувати, висвітлюючи реальні події та фактичні дані, отримуючи, тим самим, довіру користувачів. Такі

сторінки, на відміну від органів державної влади, не володіють достатніми фінансовими, адміністративними та правовими ресурсами.

Таким чином, можемо стверджувати про наявність як істотних переваг, так і суттєвих загроз в контексті активного використання соціальних мереж у діяльності органів державного управління. Стрімкий розвиток цифрових інформаційно-комунікаційних технологій стає потужним поштовхом до активного використання громадськістю соціальних мереж. Саме при використанні соціальних мереж відбувається комунікація органів державного управління з громадськістю.

Соціальні мережі являють собою потужний та дієвий інструмент впливу як зі сторони органів державної влади, так і зі сторони громадськості. На інформаційному фронті в межах соціальних мереж ведеться своя війна, що певним чином гальмує та ускладнює процес протиборства з агресорами. З боку державного управління, потрібно обов'язково враховувати такі аспекти інформаційної боротьби та не недооцінювати вагомість потенціалу соціальних мереж, постійно удосконалюючи та врегульовуючи проблеми за допомогою потужного та дієвого засобу впливу – законодавства.

РОЗДІЛ 2

ДОСЛІДЖЕННЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНИМИ МЕРЕЖАМИ У ВІННИЦЬКІЙ РАЙОННІЙ ВІЙСЬКОВІЙ АДМІНІСТРАЦІЇ

2.1. Загальна характеристика діяльності Вінницької районної військової адміністрації

Вінницька районна військова адміністрація є представником місцевого виконавчого органу влади на території Вінницького району у відповідності. Юридична адреса Вінницької районної військової адміністрації: м. Вінниця, вул. Хмельницьке шосе, 17. (Додаток А)

Відповідно до Конституції України, Законів України «Про місцеве самоврядування в Україні» та «Про місцеві державні адміністрації» Вінницька районна військова адміністрація будує свої відносини з органами місцевого самоврядування на засадах законності, співпраці, спільної роботи та делегованих їй районною радою повноважень. Діяльність Вінницької районної військової адміністрації за період 2020 – 2022 р.р. здійснювалася на основі тісної та плідної взаємодії з органами державної влади та органами місцевого самоврядування у контексті спільного вирішення як поточних, так і стратегічних питань (зокрема, щодо здійснення заходів дотримання правового режиму - воєнного стану, оборони, цивільного захисту населення, захисту критичної інфраструктури тощо). Вінницькою районною військовою адміністрацією протягом досліджуваного періоду здійснювалося забезпечення збалансованого соціально-економічного розвитку району, ефективного використання наявних фінансових, природних, трудових та інших ресурсів; створювалися сприятливі умови щодо залучення інвестиційних ресурсів, вирішення нагальних проблем життєдіяльності

Вінницького району та соціального захисту населення. Протягом 2022 р. пріоритетними потребами стало налагодження роботи транспорту, зв'язку, державних структур і бізнесу, повернути життя наших громадян до сталого функціонування у період оголошеного військового стану. Особливо актуальним питанням для Вінницької районної військової адміністрації у 2022 р. стало якісне забезпечення заходів щодо підготовки та організації здійснення територіальної оборони на території Вінницького району.

До безпосередніх функцій Вінницької районної військової адміністрації входить реалізація повноважень, делегованих їй Вінницькою районною радою.

В межах своїх повноважень Вінницька районна військова адміністрація забезпечує:

- дотримання та виконання статей Конституції України, нормативно-правових актів України, постанов Кабінету Міністрів України, указів Президента України та інших органів виконавчої влади вищого рівня;
- дотримання правопорядку і законності, дотримання прав і свобод громадян Вінницького району;
- виконання як державних, так і регіональних програм культурного та соціально-економічного розвитку району, а також розроблених програм щодо охорони довкілля;
- підготовку і реалізацію бюджетних планів Вінницького району;
- підготовку відповідної звітності по виконанню програм і планів бюджету району;
- постійну комунікацію з органами місцевого самоврядування;
- реалізацію інших повноважень, наданих районній адміністрації державою, а також реалізацію повноважень, делегованих Вінницькою районною радою.

Правовий статус Вінницької районної військової адміністрації визначений на законодавчому рівні Конституцією України, Законом України

«Про місцеві державні адміністрації», а також діючими нормативно-правовими положеннями органів виконавчої влади вищого рівня.

Загальну організаційна структура управління Вінницької районної військової адміністрації наведено на рис. 2.1.

Розгляд важливих питань, які належать до компетенції Вінницької районної військової адміністрації, відбувається головою адміністрації, його заступниками, керівником апарату районної військової адміністрації, її структурними підрозділами, консультативними, дорадчими та іншими допоміжними органами, службами і комісіями, створеними головою Вінницької районної військової адміністрації. Діяльність Вінницької районної військової адміністрації, її апарату та структурних підрозділів є відкритою (окрім розгляду тих питань, які відносяться до інформації з обмеженим чи секретним доступом, особливо – на час дії військового стану).

До повноважень Вінницької районної військової адміністрації належить інформування мешканців громади району про свою діяльність, їх залучення до публічних обговорень питань, які належать до компетенцій районної військової адміністрації. Висвітлення діяльності Вінницької районної військової адміністрації відбувається через власний веб-сайт, соціальні мережі, друковані медіа та іншими способами, не заборонені чинним законодавством. Голова Вінницької районної військової адміністрації здійснює розподіл обов'язків між своїми заступниками не пізніше місячного терміну з дня його призначення на посаду, а також встановлює порядок свого заміщення та заміщення своїх заступників у випадку їх тимчасової відсутності. Структурні підрозділи Вінницька районна військова адміністрація має у своєму складі відокремлені структурні підрозділи, які є юридичними особами публічного права. Керівники відповідних підрозділів розробляють Положення про відокремлені структурні підрозділи, погоджують їх із заступниками Вінницького районного голови, відділом правового забезпечення управління з питань правового забезпечення та взаємодії з органами місцевого самоврядування.

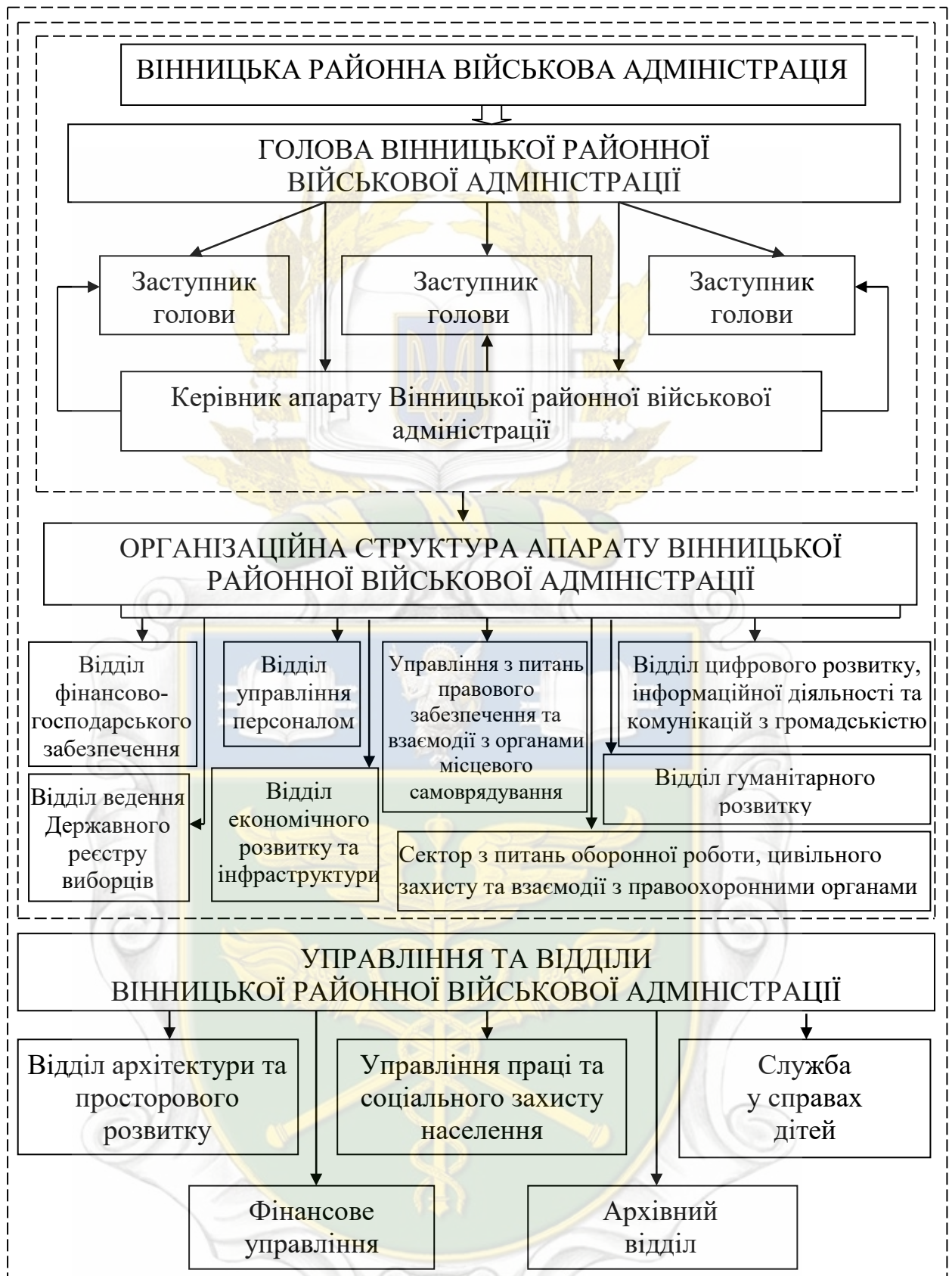

Рисунок 2.1 – Організаційна структура Вінницької районної військової адміністрації

Зазначені Положення затверджуються розпорядженням голови Вінницької районної військової адміністрації. Положення про апарат Вінницької районної військової адміністрації розробляється безпосередньо Відділом правового забезпечення, узгоджується з керівником апарату та затверджується розпорядженням голови районної військової адміністрації.

Діяльність Вінницької районної військової адміністрації відбувається у відповідності до річного плану, затвердженого розпорядженням її голови. Розробляє план діяльності Вінницької районної військової адміністрації відділ цифрового розвитку, інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю апарату адміністрації у відповідності до наданих пропозицій її структурними підрозділами та її апаратом, які заздалегідь погоджуються із заступниками голови і керівником апарату районної військової адміністрації. Проект плану діяльності Вінницької районної військової адміністрації, розроблений відділом цифрового розвитку, інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю виноситься на розгляд голові Вінницької обласної військової адміністрації та затверджується розпорядженням голови Вінницької районної військової адміністрації не пізніше, ніж у триденний строк після його розгляду, а потім обов'язково доводиться до виконавців. Аналітичну роботу щодо виконання планів Вінницькою районною військовою адміністрацією здійснює відділ цифрового розвитку, інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю апарату районної військової адміністрації.

Одним із важливих завдань керівництва Вінницької районної військової адміністрації є поточне фінансування всіх запланованих програм та заходів, спираючись на районний бюджет, а також прогнозні показники бюджету на три роки. Враховуючи вищезазначене, важливим питанням є аналіз показників про виконання дохідної та видаткової частин бюджету Вінницького району. (Додатки Б, В, Г, Д, Е)

З метою надання аналітичної оцінки виконанню запланованого бюджету Вінницького району за 2020 – 2022 р.р. здійснимо дослідження

показників загального та спеціального фонду районного бюджету та встановимо фактори, які формували його дохідну та видаткову частини.

Таблиця 2.1 – Аналіз доходів Вінницького районного бюджету за період 2020 - 2022 р.р., грн.

Показники	Роки			Відхилення 2022р. від 2020р.	
	2020	2021	2022	абсол. (+,-)	відн. (%)
Доходи загального фонду бюджету без врахування міжбюджетних трансфертів	110150561	873722	1012032	-109138529	-99,1
Міжбюджетні трансферти	191754958	10652692	4174313	-187580645	-97,8
Доходи по загальному фонду - всього	301905815	11526414	5186345	-296719470	-98,3
Доходи по спеціальному фонду - всього	57787776	-	1757013	-56030763	-97,0
Доходи по загальному і спеціальному фондах - всього	359693591	11526414	6943358	-352750233	-98,1

Таким чином, згідно даних табл. 2.1, за період 2020 р. до загального фонду Вінницького районного бюджету надійшло доходів 301905815 грн., що складає 100,1% до затвердженого плану на 2020 рік, у тому числі надійшло:

- власних доходів - 110150561грн., що складає 102,3% до річного плану на 2020 р. (план перевиконано на суму 2431631грн.);
- міжбюджетних трансфертів - 191754958 грн.

Із запланованих надходжень до дохідної частини Вінницького районного бюджету у 2020 р. план повністю виконано по таким статтям доходів: податок і збір на доходи фізичних осіб; інші надходженням.

По рентній платі за спеціальне використання лісових ресурсів в частині деревини, заготовленої в порядку рубок головного користування при

запланованій сумі надходжень 380000 грн. до бюджету фактично поступило 224147 грн., отже, план недовиконано на 41%, виконання складає 59%. Не виконання плану відбулося, головним чином, по причині суттєвого зменшення лісових рубок.

По адміністративному збору за здійснення державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань при запланованій сумі надходжень 340084 грн. фактично до бюджету поступило 257430 грн., відповідно, недовиконання плану становить 24,3%, план виконано на 75,7%. Основною причиною недовиконання плану є зменшення звернень громадян щодо реєстрації у зв'язку з карантинними обмеженнями, спричиненими коронавірусом.

Надходження до бюджету Вінницького району від орендної плати за користування цілісним майновим комплексом та іншим майном, що перебуває в комунальній власності недопустили на 29,7% від запланованих. Так, із планових 240084 грн. на 2020 р., фактично до бюджету поступило 168882 грн., таким чином, відсоток виконання складає 70,3%. Причиною невиконання планових показників по зазначеній статті доходів є несплата орендарями орендної плати на час карантинних обмежень у зв'язку з призупиненням діяльності суб'єктів господарювання та установ, які орендують приміщення в КНП «Центр первинної медико-санітарної допомоги» та КНП «Вінницька центральна районна клінічна лікарня».

За статтею «інші надходження» при запланованій сумі надходжень 87000 грн. фактично до бюджету поступило 365915 грн., отже, відсоток виконання становить 420,6%. Така зміна в основному зумовлена поверненням невикористаних коштів минулих періодів в сумі 27815 грн. та надходженням коштів грошової застави у сумі 338100 грн.

До спеціального фонду Вінницького районного бюджету у 2020 р. поступило доходів в сумі 57789846 грн., що у 9 разів перевищує запланований показник, із них: поступило коштів від відшкодування втрат

сільськогосподарського і лісогосподарського виробництва в сумі 112649 грн., а власні надходження бюджетних установ становили 52690102 грн.

У 2021 р. до загального фонду бюджету Вінницького району (без урахування міжбюджетних трансфертів) поступило 873722,16 грн., що складає 105,5% до уточненого річного плану. В порівнянні з даними за 2020 р. у співставних умовах даний вид надходжень зменшився на 109276839 грн. або на 99,2%.

У 2021 р. до бюджету Вінницького району фактично поступило податку на прибуток підприємств комунальної форми власності в сумі 6853,14 грн. Порівняно з даними за 2020 р. у співставних умовах скорочення даного виду надходжень до бюджету обґрунтовується зменшенням кількості наданих послуг і виконаних робіт.

По частині чистого прибутку комунальних унітарних підприємств та їх об'єднань, що вилучається до відповідного місцевого бюджету за 2021 р. фактично поступило -4606 грн. у зв'язку з тим, що відбулося повернення КП «Іллінціфарм» надмірно сплаченого у 2020 р. податку в сумі 7326 грн. У зв'язку з тим, що комунальні підприємства Вінницького району за аналізований нами період знаходилися у стадії реорганізації, то порівнювати ці надходження з 2020 р. немає жодного сенсу та можливості. Поступлення плати до бюджету Вінницького району за користування цілісним майновим комплексом та іншим майном, що перебуває в комунальній власності Вінницького району становило у 2021 р. 274341грн. Отже, відсоток виконання склав 33,7%.

Обґрунтувати недовиконання плану бюджету в зазначеній статті доходів можемо тим, що в 2021 р. відповідно до рішення Вінницької районної ради від 02.02.2021р. «Про передачу з спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст району у комунальну власність Вінницької міської територіальної громади до сфери управління Вінницької міської ради» відбулася передача майна Вінницькій територіальній громаді.

За 2021 р. до бюджету Вінницького району поступило міжбюджетних трансфертів в сумі 10652692 грн., що складає 97,5% до уточненого плану на 2021 рік.

По доходах спеціального фонду до бюджету Вінницького району в 2021 р. надходження не планувались та кошти не надходили.

У 2022 р. до загального фонду районного бюджету (без врахування міжбюджетних трансфертів) поступило 1012032 грн., що складає 421,7% до уточненого плану на 2022 р. У порівнянні з 2021 р., даний вид надходжень зріс на 138310 грн.

До бюджету Вінницького району у 2022 р. поступило фактично податку на прибуток підприємств та фінансових установ комунальної власності в сумі 116756 грн. У порівнянні з 2021 р. надходження по цьому податку зросли незначно у зв'язку з тим, що комунальні підприємства Вінницького району знаходяться на стадії ліквідації.

До районного бюджету за 2022 р. фактично поступило чистого прибутку (доходу) комунальних унітарних підприємств та їх об'єднань 2633 грн.

Поступлення коштів гарантійного та реєстраційного внесків, що передбачені Законом України «Про оренду державного та комунального майна», які підлягають перерахуванню оператором електронного майданчика у 2022 р. фактично склало 4550 грн.

За 2022 р. по адміністративному збору за здійснення державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань до бюджету району поступило фактично 500 грн.

До бюджету Вінницького району по адміністративному збору за державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень за 2022 р. фактично надійшло 6300 грн.

У 2022 р. поступлення до бюджету орендної плати за користування майновим комплексом та іншим майном, що перебуває в комунальній власності складало 326386 грн. Відсоток виконання бюджету до

запланованого склав 136,0%. У порівнянні з 2021 р., зазначений вид надходжень зріс на 52045 грн. по причині збільшення площі, наданої в оренду та переведення орендарів з 1 грн. річної оплати на 3-5% від вартості орендованого майна, відповідно до рішення Вінницької районної ради від 07.07.2022 р. № 287 «Про оренду майна, що належить до спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст Вінницького району».

Доходів до бюджету Вінницького району по статті «Інші надходження» за 2022 р. фактично поступило в сумі 659387 грн., із них 633164 грн. становили залишки коштів спеціального фонду, що сформувалися станом на 01.01.2022 р. та втратили своє цільове призначення.

Надходження до бюджету Вінницького району за період 2020 – 2022 р.р. представимо схематично за допомогою діаграми, рис. 2.2

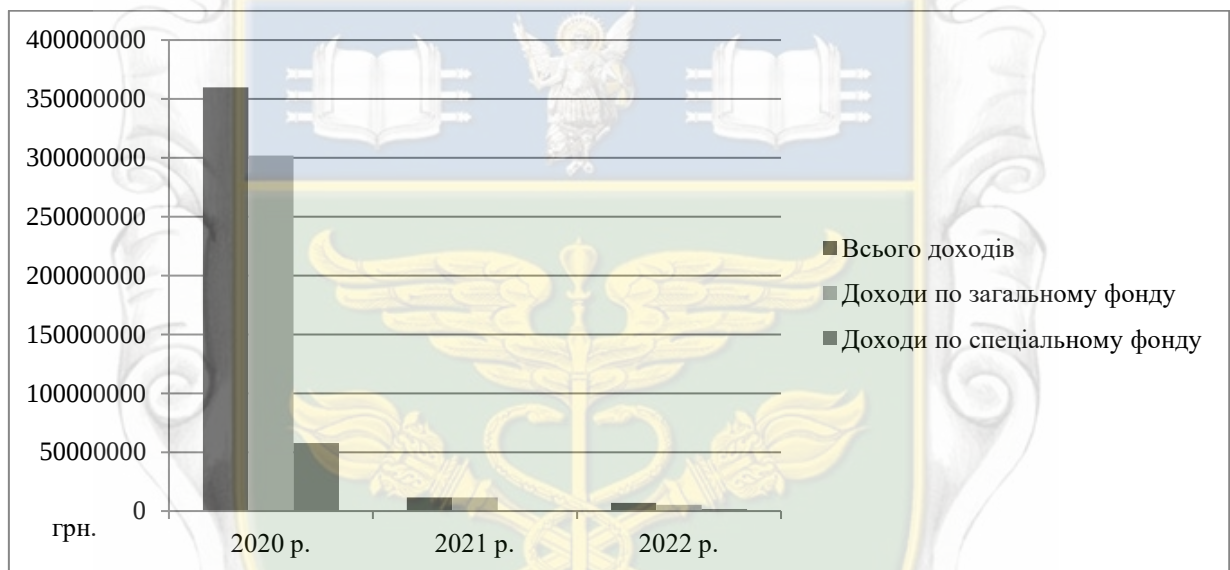

Рисунок 2.2 – Доходи бюджету Вінницького району по загальному та спеціальному фондах за період 2020 – 2022 р.р., грн.

Таким чином, у 2020 р. дохідна частина бюджету Вінницького району поповнилася на 359693591 грн., у т. ч. доходами загального фонду бюджету на суму 301905815 грн., доходами спеціального фонду бюджету на суму 57787776 грн.

У 2021 р. до загального фонду бюджету Вінницького району поступило всього 11526414 грн. Поступлень у 2021 р. по спеціальному фонду до бюджету не було. У 2022 р. Бюджет Вінницького району був поповнений на 6943358 грн., у тому числі надійшло доходів по загальному фонду в сумі 5186345 грн., а доходів по спеціальному фонду надійшло в сумі 1757013 грн.

Головними негативними факторами впливу на дохідну частину бюджету Вінницького району в 2022 р. було:

- запровадження в Україні воєнного стану;
- запровадження у 2022 р. пільг при сплаті місцевих податків;
- припинення здійснення діяльності суб'єктами господарської діяльності;
- скорочення обсягів виробництва та збуту продукції підприємствами району;
- реорганізація підприємств, що знаходяться на балансі Вінницького району;
- зростання суми несплачених податків до районного бюджету.

Видаткову частину бюджету Вінницького району за 2020 – 2022 р.р. дослідимо та проаналізуємо, ґрунтуючись на даних, наведених нами у табл. 2.2.

Таким чином, як бачимо з даних табл. 2.2, у 2020 р. було здійснено видатків із загального фонду районного бюджету Вінниччини в сумі 278169211 грн., що складає 93,4% до затвердженого плану на 2020 р.

При забезпеченні діяльності органів місцевого самоврядування на організаційне і матеріально-технічне забезпечення Вінницького району у 2020 р. із загального фонду бюджету було витрачено 4435069 грн., що складає 99,5% річних планових призначень.

У 2020 р. на статтю видатків «інша діяльність у сфері державного управління» з районного бюджету було виділено 816197 грн., що складає 88,7% до плану на 2020 р.

Таблиця 2.2 – Аналіз видатків бюджету Вінницького районного бюджету за період 2020 - 2022 р.р., грн.

Показники	Роки			Відхилення 2022 р. від 2020 р.	
	2020	2021	2022	абсол. (+,-)	відн. (%)
Видатки по загальному фонду – всього, у т.ч.:	278169211	29360013	7406194	-270763017	-97,3
Державне управління:					
- органи місцевого самоврядування	4435069	10554424	4497028	+61959	+1,4
- інша діяльність у сфері державного управління	816197	9612343	2000	-814197	-99,8
- проведення місцевих виборів	-	1500	-	-	X
Освіта	169449427	-	-	-169449427	-100
Соціальний захист та соціальне забезпечення	11806318	5450270	2507213	-9299105	-78,8
Охорона здоров'я	31401723	2908335	-	-31401723	-100
Фізична культура і спорт	4478294	-	-	-4478294	-100
Економічна діяльність	13000	20000	-	-13000	-100
Культура	8682229	-	-	-8682229	-100
Всього видатків по спеціальному фонду	72714711	2492102	250000	-72464711	-99,7
Разом видатків по загальному і спеціальному фондах	350883922	31852115	7656194	-343227728	-97,8

На освіту Вінницького району в 2020 р. було фактично витрачено 169449427 грн., що складає 92,4% уточнених річних планових призначень.

У 2020 р. на статтю видатків «Охорона здоров'я» було здійснено видатків в сумі 31401723 грн., що склало 90,9% до уточненого річного плану.

За 2020 р. на соціальний захист та соціальне забезпечення Вінницького району було витрачено 11806318 грн., що склало 91,0% до уточненого річного плану.

За 2020 р. закладами культури Вінницького району було здійснено видатків в сумі 8682229 грн., що складає 98,9% уточнених бюджетних асигнувань за рік.

У 2020 р. на фізичну культуру і спорт було витрачено 4478294 грн. з бюджету Вінницького району, що складає 98,4% уточнених планових призначень за рік.

На економічну діяльність у 2020 р. було використано з бюджету Вінницького району 13000 грн., що складає 100% до річних планових асигнувань.

Видатків з бюджету Вінницького району по спеціальному фонду було здійснено у 2020 р. на загальну суму 72714711 грн. З них на поточні видатки було виділено 2204354 грн. а на капітальні видатки – 70510357 грн.

За період 2021 р. видатки по загальному фонду бюджету Вінницького району склали 29360013 грн., що становить 87,5% усіх видатків по загальному фонду.

На утримання органів місцевого самоврядування у 2021 р. було спрямовано 10554424 грн., що складає 74,7% від запланованої річної суми. Основним призначенням щодо використання цих коштів були такі районні програми:

1. В межах реалізації програми розвитку місцевого самоврядування у Вінницькому районі на період до 2022 р. - в сумі 10467589 грн.;
2. На реалізацію районної програми сприяння розвитку інформаційного простору та громадського суспільства у Вінницькому районі на період до 2022 р. - в сумі 36935 грн.;
3. На виконання планів, передбачених районною програмою управління майном, що є спільною власністю територіальних громад сіл, селищ Вінницького району на період до 2022 р. в сумі 49900 грн.

У 2021 р. на галузь охорони здоров'я з бюджету Вінницького району було здійснено видатків на суму 2908335 грн., що складає 100% до уточненого річного плану.

Видатків, призначених на соціальний захист та соціальне забезпечення населення було здійснено у 2021 р. в сумі 5450270 грн., що складає 92,9% до уточненого річного плану.

На економічну діяльність Вінницького району з бюджету було витрачено у 2021 р. 20000 грн. Ці кошти були спрямовані на реалізацію Програми розвитку місцевого самоврядування у Вінницькому районі до 2022 р.

У 2022 р. видатки по статті «Державне управління» на утримання органів місцевого самоврядування становили 4497028 грн., що склало 78,6% від затвердженого річного плану. Видатки за 2022 р., призначені на іншу діяльність у сфері державного управління становили 2000 грн., це складає 100% до затвердженого річного плану асигнувань.

У 2022 р. на соціальний захист та соціальне забезпечення було витрачено з бюджету 2507213 грн., що складає 94,4% до уточненого плану на 2022 р.

Зі спеціального фонду бюджету Вінницького району було здійснено видатків на суму 250000 грн., що становило 100% до уточненого плану на рік.

Видатки по загальному та спеціальному фондах з бюджету Вінницького району за 2020 – 2022 р.р. зобразимо за допомогою діаграми на рис. 2.3.

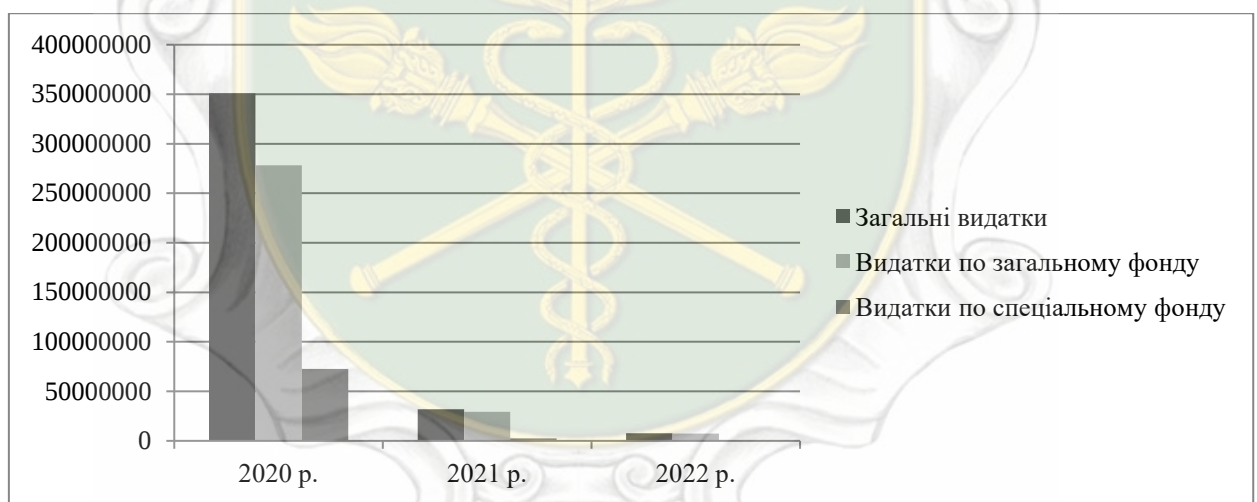

Рисунок 2.3 – Динаміка видаткової частини бюджету Вінницького району за період 2020 – 2022 р.р.

Таким чином, по видатках за 2020 р. бюджет Вінницького району був виконаний в сумі 350883922 грн., у тому числі: по видатках загального фонду - в сумі 278169211 грн., по видатках спеціального фонду - в сумі 72714711 грн. За 2021 р. виконання видаткової частини бюджету відбулося на суму 3185211524 грн., у тому числі по видатках загального фонду на суму 29360013 грн., а по видатках спеціального фонду – на суму 2492102 грн.

У 2022 р. загальні видатки з бюджету Вінницького району склали 7656194 грн., з них видатки з загального фонду склали 7406194 грн., видатки зі спеціального фонду становили 250000 грн.

Отже, дослідження свідчать про суттєві скорочення як доходної, так і видаткової частин районного бюджету, що обґрунтовується, по перше, реорганізацією комунальних підприємств Вінницького району, а по-друге, передачею в 2021 - 2022 р.р. майна Вінницькій міській територіальній громаді.

Проаналізуємо та дослідимо динаміку міжбюджетних трансфертів по Вінницькому району у 2020 – 2022 р.р. на основі даних, наведених у табл. табл. 2.3.

Таблиця 2.3 – Динаміка міжбюджетних трансфертів Вінницького району за період 2020 - 2022 р.р., грн.

Показники	Роки			Відхилення 2022 р. від 2020 р.	
	2020	2021	2022	абсол. (+,-)	відн. (%)
По загальному фонду					
Одержано міжбюджетних трансфертів з місцевих бюджетів	25395948	6098488	4174313	-21221635	-83,6
Передано міжбюджетних трансфертів	43862009	813141	-	-43862009	-100
По спеціальному фонду					
Передано міжбюджетних трансфертів з місцевих бюджетів	5389129	2492102	-	-5389129	-100

Отже, за 2020 р. до Вінницького районного бюджету поступило міжбюджетних трансфертів з місцевих бюджетів по загальному фонду в сумі 25395948 грн. По спеціальному фонду за 2020 р. було передано інші субвенції з місцевого бюджету в сумі 5389129 грн.

На 01.01.2021р. заборгованість районного бюджету за середньостроковими зобов'язаннями становила 2870000 грн.

У 2021 р. до районного бюджету по загальному фонду надійшло міжбюджетних трансфертів 6098488 грн., у тому числі:

- з обласного бюджету на соціальний захист та соціальне забезпечення населення - 3438638 грн.;

- з бюджетів територіальних громад – 2659850 грн., із них 2411742 грн. на надання соціальних гарантій фізичним особам, що надають соціальні послуги громадянам похилого віку та особам з інвалідністю.

По загальному фонду у 2021 р. було передано міжбюджетних трансфертів в сумі 813141 грн., а по спеціальному фонду - 2492102 грн., що складає 92,6% до уточненого річного плану.

За 2022 р. до бюджету Вінницького району надійшло міжбюджетних трансфертів на суму 4174313 грн., що складає 96,6% до уточненого річного плану. До спеціального фонду міжбюджетні трансферти не планувалися та не поступали.

Таким чином, дослідження та аналіз доходної та видаткової частини бюджету Вінницького району за 2020 - 2022 р.р. вказують на те, що бюджет як по доходам, так і по видаткам було виконано в повній мірі, незважаючи на істотне скорочення як доходної, так і видаткової частин бюджету, що обґрунтовано низкою об'єктивних причин. При цьому можемо констатувати, що у 2020 - 2022 р.р. основними бюджетоутворюючими складовими Вінницького району були податкові надходження (податок на доходи фізичних осіб; місцеві податки і збори - єдиний та земельний податки. На теперішній час особливо важливими в контексті формування доходної частини бюджету Вінницького району є дотації і субвенції з Державного

бюджету, оскільки в районному бюджеті у 2020 - 2022 р.р. відчувався дефіцит власних коштів, призначених для здійснення поточної діяльності. З огляду на це ми вважаємо, що бюджетна політика у Вінницькому районі повинна бути націлена на зростання доходної частини його бюджету з метою забезпечення достатнього обсягу фінансування потреб, передбачених планом бюджету.

2.2. Дослідження стану, механізмів впливу та регулювання управління соціальними мережами як дієвого важеля публічних комунікацій

Офіційна сторінка Вінницької районної військової адміністрації у соціальній мережі Facebook зареєстрована 8 грудня 2016 року. Проте саме 2020 рік можна вважати піком її розвитку. На теперішній час сторінку вподобало 2,6 тис. осіб. Сторінка налічує 3,1 тис. користувачів. Інформація на сторінці оновлюється щоденно, зазвичай, це 5-10 новин. Середня кількість охоплення становить 3,5 тис. осіб. Проведений нами аналіз аудиторії користувачів Facebook Вінницької районної військової адміністрації дозволяє констатувати, що населення району, використовуючи сучасні інформаційно-цифрові технології, почало активно цікавитися діяльністю роботи райдержадміністрації та життєдіяльністю Вінницького району взагалі, табл. 2.4.

Найбільшою популярністю користуються в мережі такі теми:

- рішення Уряду та Голови Вінницької районної військової адміністрації (наприклад, щодо запровадження надзвичайного стану, карантину, умов дистанційного навчання, зміни цін на комунальні послуги тощо);
- рішення районних комісій (про карантинні обмеження, комендантську годину, регламент навчання учнів тощо);

- відкриття або ремонт доріг, об'єктів соціальної сфери або інфраструктури;
- привітання з нагоди професійних свят;
- коригування розмірів соціальних виплат тощо.

Таблиця 2.4 - Аналіз користувачів сторінки Facebook Вінницької районної військової адміністрації

Показник	Роки				Абсолютне відхилення 2022 р. від 2016 р., +/-
	2016	2018	2020	2022	
Середнє значення охоплення учасниками сторінки	520	830	1860	2410	+1890
Кількість користувачів, які вподобали сторінку	850	1050	2190	2540	+1690

Жінки Вінницького району є більш активними користувачами сторінки Вінницької районної військової адміністрації в соціальній мережі Facebook, аніж чоловіки. Окрім цього, активними користувачами сторінки адміністрації є не лише мешканці Вінницького району, а й мешканці Італії, Польщі, Німеччини, Іспанії, США, Канади. Насамперед, це пов'язано з тим, що багато мешканців Вінницького району виїхали за кордон у зв'язку з військовим станом в країні та продовжують цікавитися подіями, що відбуваються у Вінницькому районі через сторінку у соціальній мережі Facebook. У соціальній мережі Facebook зареєстроване керівництво Вінницької районної військової адміністрації. Офіційна сторінка голови Вінницької районної військової адміністрації Урдзика Віталія Валерійовича зареєстрована у мережі Facebook у жовтні 2011 р. На даний час офіційну сторінку голови Вінницької районної військової адміністрації вподобало 3540 осіб. Найбільш популярними є така тематика: державні нагородження; ремонт доріг та об'єктів інфраструктури; прямі ефіри з нагальних питань тощо. Сторінка голови Вінницької районної військової адміністрації у мережі Facebook є дуже активною: громадяни часто пишуть питання, які їх хвилюють і,

відповідно, якомога оперативно одержують пряму вичерпну відповідь. На сторінці голови, окрім щоденних актуальних новин публікують відеоролики про здійснену роботу, а саме: ділові поїздки, наради, офіційні зустрічі тощо, рис. 2.4.

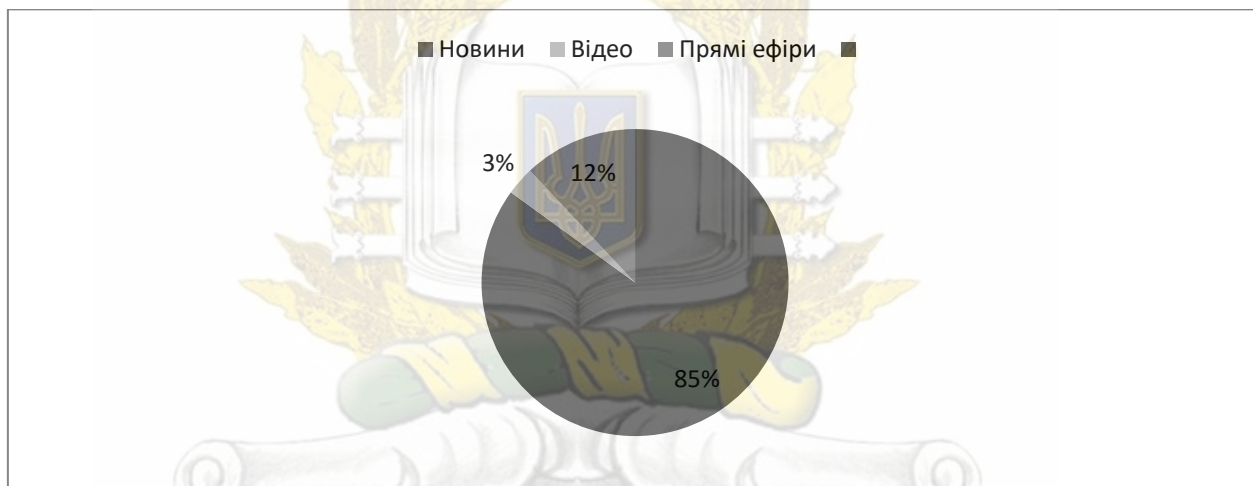

Рисунок 2.4 – Розподіл інформації на офіційній сторінці голови Вінницької районної військової адміністрації в соціальній мережі Facebook

Інформування громадян через мережу Facebook користується неабиякою популярністю. Наповнює інформацією сторінку даної соціальної мережі Відділ цифрового розвитку, інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю Вінницької районної військової адміністрації. Зручний інтерфейс сторінки в соціальній мережі Facebook дозволяє викладати необхідну інформацію вчасно, оперативно та лаконічно. Для зручності користування Facebook пропонує багато інструментів, які допомагають відслідковувати графік публікацій, аналізувати кількість підписників і читачів. Завдяки наявності можливості реагування на новину, читачі офіційної сторінки Вінницької районної військової адміністрації можуть через коментарі або власні публікації на сторінці висловити власне бачення оприлюдненої інформації.

Найбільша кількість підписників на сторінці Facebook Вінницької районної військової адміністрації з'явилася завдяки прямому посиланню на

сторінку соціальної мережі на офіційному сайті та завдяки запрошенню від друзів. Сторінка Вінницької районної військової адміністрації у соціальній мережі Facebook є доволі активною, мешканці району в коментарях пишуть щодо проблем у їхніх населених пунктах та ставлять відповідні запитання.

Посилання на офіційну сторінку Вінницької районної військової адміністрації в соціальній мережі Facebook: <https://www.facebook.com/vinrda>.

Посилання на сторінку голови Вінницької районної військової адміністрації Урдзика Віталія Валерійовича в соціальній мережі Facebook: <https://www.facebook.com/urivetal>.

Враховуючи вищезазначене, можемо констатувати, що для представників Вінницької районної військової адміністрації, які активно спілкуються з громадянами в соціальній мережі Facebook, це є найбільш ефективний та дієвий спосіб швидко одержати певний зріз думок з актуальної теми, почути, що цікавить громадськість, відчувати настрої електорату, водночас, це також надає можливість громадянам публічно висловити свою позицію з конкретного питання, одержати об'єктивну інформацію та пояснення від представників органів державного управління, які не пройшли фільтр адміністративних бар'єрів. Саме така співпраця вищих органів управління Вінницькою районною військовою адміністрацією з громадянами в соціальній мережі Facebook створює нові можливості та додаткові напрямки щодо побудови ефективних комунікаційних майданчиків між громадськістю і владою.

Вінницька районна військова адміністрація не використовує для поширення інформації таку соціальну мережу як Instagram. Соціальну мережу Facebook у Вінницькій районній військовій адміністрації активно використовують завдяки сучасним інформаційно-цифровим комунікаційним технологіям. Соціальна мережа Facebook позитивно зарекомендувала себе в публічному управлінні Вінницьким районом як дієвий ефективний інструмент для політичних впливів на громадськість. Аналізуючи вищенаведену інформацію, можемо констатувати, що

багатофункціональність соціальної мережі Facebook, можливість розмежування комунікативного простору, а також сприяння розбудові громадськості Вінницького району робить її специфічним джерелом інформації. Завдяки використанню соціальної мережі Facebook значно покращилася діяльність Вінницької районної військової адміністрації взагалі та Відділу цифрового розвитку, інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю зокрема. Вся важлива інформація прозора висвітлюється та поширюється. Завдяки соціальній мережі Facebook Відділом цифрового розвитку, інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю здійснюється моніторинг стосовно висвітлення важливих тем і громадської думки. Також не менш важливим є той факт, що соціальна мережа Facebook надає широкі можливості для налізу та прогнозування розвитку подій в районі. Моніторинг та аналіз коментарів сприяють в одержанні зворотного зв'язок і прогнозувати реакцію людей на ті чи інша події.

Таким чином, у Вінницькій районній військовій адміністрації функції самостійного інструменту щодо здійснення моніторингу та поширення цільової інформації, у тому числі й політичного контексту, наразі фактично виконує соціальна мережа Facebook.

На сторінці Вінницької районної військової адміністрації у соціальній мережі Facebook відбувається акумулювання всієї важливої та актуальної інформації як офіційного, так і суміжного спрямування. Одним із основних якісних ознак ведення сторінки у соціальній мережі Facebook виступає високий рівень підготовки контенту, який розміщується. Весь присутній на сторінці матеріал є безпосереднім «обличчям» цифрового ресурсу в цілому, що є особливо актуальним в межах виконання завдань державного управління соціальними мережами. Виходячи зі змісту публікацій, основну частину інформаційного матеріалу становлять актуальні новини про діяльність Вінницької районної військової адміністрації.

Водночас, якщо раніше на сторінці в соціальній мережі Facebook розміщувалася переважно інформація з його офіційного сайту, що містить

лише посилання на ресурс, короткий опис та фото, то на теперішній час Відділ цифрового розвитку, інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю Вінницької районної військової адміністрації все більше уваги приділяє якісним характеристикам своїх публікацій. На сторінці в соціальній мережі Facebook все частіше почали використовувати візуальний контент, який максимально привертає увагу користувачів. При спілкуванні з громадськістю представники Вінницької районної військової адміністрації дотримуються ділового мовленнєвого спілкування, що є проявом поваги та лояльності до аудиторії.

Ми вважаємо, що однією з помилок при користуванні соціальною мережею Facebook у Вінницькій районній військовій адміністрації є практика застосування кроспостінга з офіційних інтернет-сайтів, при якому в на сторінці в соціальній мережі Facebook розміщується лише заголовок новини і посилання на пряме джерело. Важливим показником ефективної діяльності представників Вінницької районної військової адміністрації в соціальній мережі Facebook є безпосереднє оцінювання з боку користувачів. Аналіз показників відгуків користувачів дозволяє відслідкувати найбільш цікаві та актуальні для громадськості теми і проблеми, що вимагають безпосереднього втручання публічних органів влади, а також теми, які не мають резонансного характеру серед громадськості. Основними критеріями такого оцінювання в зазначеному контексті є наявність зворотного відгуку в формі лайків (дизлайків), здійснення репостів тощо, за допомогою яких користувачі можуть показати свою позицію відносно опублікованої інформації.

Наявність зворотного зв'язку є важливою функцією використання соціальної мережі Facebook. Відстежити зазначений параметр можна за відповідями на коментарі під публікаціями. Спілкування з користувачами в межах соціальної мережі Facebook надає можливість щодо формування принципово нового віртуального майданчика, через який мешканці Вінницького району зможуть отримати у найбільш зручний спосіб оперативну відповідь на ті питання, які їх цікавлять. Так, наприклад,

мешканці Вінницького району зможуть одержати достовірну довідкову інформацію про необхідні документи для надання певної послуги безпосередньо з першоджерел, не звертаючись при цьому до додаткових інформаційних ресурсів.

Самостійною структурною складовою діяльності державних органів управління в інформаційному просторі є проведення оцінювання її ефективності. Важливим при цьому є розуміння реалізованої в соціальних мережах діяльності як складової частини функціоналу органів державного управління. Доцільно зазначити, що для максимального досягнення мети державного управління у контексті використання соціальних мереж, представники державного управління повинні здійснювати пряму комунікацію з іншими учасниками. У протилежному випадку це може призвести до втрати цільової групи користувачів, а також загального зменшення рівня охоплення аудиторії. Відповідно, це вимагатиме якнайповнішого представництва органів державного управління в мережевому просторі публічних комунікацій.

Враховуючи важливість в державному управлінні рівня сформованості комунікативних інформаційно-цифрових навичок, ми провели оцінювання критеріїв щодо рівня наявних умінь, знань і навичок в сфері використання інформаційно-цифрових комп'ютерних технологій працівниками Вінницької районної військової адміністрації. Результати проведеного нами опитування розподілилися по різному. Так, найбільший рівень оціночних показників наявних навичок було встановлено в сфері використання соціальних мереж в цілому - 85%, володіють правилами спілкування в мережі Інтернет 77% опитаних, володіють мовою спілкування в соціальних мережах 54% респондентів. При цьому найменший рівень навичок серед опитаних належить їхньому вмінню оперативно включатися в існуючі процеси мережевих комунікацій (становить 35%) і здібностям по організації процесу управління спілкуванням в соціальних мережах (25%). Розподіл позитивних оцінок, насамперед, пов'язаний з постійним використанням відповідних

навичок у повсякденній життєдіяльності представник органів публічного управління.

Виходячи з вищенаведеного, навіть відсутність спеціальної освіти свідчить про наявність базових навичок у працівників Вінницької районної військової адміністрації щодо реалізації ними функцій мережових комунікацій. Проте, специфіка діяльності органів державного управління обов'язково передбачає наявність системної роботи стосовно офіційних сторінок в соціальних мережах, що базується на принципах професіоналізму.

Отже, аналіз теперішнього стану та основних проблем щодо організації мережового простору в сфері публічних комунікацій у системі державного управління свідчить про позитивну динаміку зміни кількості офіційних сторінок у соціальних мережах при переформатуванні асиметричної інформаційної взаємодії внаслідок проблем організаційного, кадрового і соціально-правового спрямування.

По-перше, враховуючи зростання кількості офіційних аккаунтів органів державного управління, сучасний етап державного управління соціальними мережами в контексті формування ефективних публічних комунікацій визначається обмеженням застосуванням соціально-мережних технологій. Як показує практика, публічні органи влади на різних рівнях здійснюють поширення переважно первинного контенту, а також здійснюють досить пасивну взаємодію з відвідувачами сторінки.

По-друге, організаційний аспект проблеми, насамперед, пов'язаний із тим, що практично користувачі сприймають подібні сторінки в соціальних мережах як повноцінні представницькі інструменти органів державного управління, аналогічні офіційним сайтам. Проведення моніторингу сторінки Вінницької районної військової адміністрації в соціальній мережі Facebook свідчить про мінімальне її оформлення. Діяльність Вінницької районної військової адміністрації в соціальній мережі Facebook на практиці відбувається без професійної підготовки контенту, що розміщується, без його

переформатування під критерії саме майданчика мережі Facebook, а також встановлення достатнього рівня взаємодії з громадськістю.

По-третє, кадрові проблеми пов'язані, насамперед, з відсутністю у працівників Вінницької районної військової адміністрації професійних умінь, знань і навичок в сфері організації та здійснення управлінської діяльності в межах соціальних мереж. У зв'язку з цим, актуальним, на нашу думку, буде здійснення перекваліфікації вже наявних спеціалістів або залучення нових фахівців для виконання задач суто технологічного характеру.

По-четверте, працівники органів державного управління Вінницького району поступово наближаються до активізації та уніфікації діяльності в соціальних мережах. Впровадження обов'язкової норми подання загальнодоступної інформації про діючі сторінки в соціальних мережах є одним з найбільш дієвих нормативно-правових заходів в такому напрямку.

Нормативні проблеми, насамперед, характеризуються відсутністю закріплення в посадовому регламенті службовців їх прав і повноважень щодо управління соціальними мережами. Водночас, незважаючи на чітку регламентацію вимог щодо надання відповідних відомостей і впровадження жорстких санкцій, безпосередньо оцінювання особистих сторінок державних службовців, на нашу думку, не завжди є обґрунтованою.

РОЗДІЛ 3

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМІВ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНИМИ МЕРЕЖАМИ ВІННИЦЬКОЇ РАЙОННОЇ ВІЙСЬКОВОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ

3.1. Оптимізація механізму управління соціальними мережами Вінницької районної військової адміністрації

Механізм державного управління соціальними мережами є складовою частиною системи управління публічними комунікаціями, дія якої спрямована на забезпечення цілеспрямованого впливу на фактори, зміст яких визначає загальний результат використання соціальних мереж в державному управлінні. Зазначений механізм, на нашу думку, може бути представлений у вигляді циклу: «планування – реалізація – контроль - коригування», який інтегрує в постійний циклічний процес удосконалення діяльності, етапи планування, реалізації, контролю та коригування. Це означає, що цикл управління публічними комунікаціями розпочинається з визначення поточного стану, встановлення мети і найбільш ефективного розподілу ресурсів для досягнення визначених цілей, тобто, з етапу планування. Наступним етапом передбачається безпосереднє виконання усіх запланованих робіт, що передбачають практичне впровадження комплексу управлінських методів впливу (етап реалізації). Наступним кроком є здійснення моніторингу, перевірка та оцінювання фактичного результату (етап контролю). У випадку встановлення порушень і з метою приведення результату у відповідність до встановлених завдань, суб'єктами управління можуть бути використані заходи додаткового впливу (етап корекції). Після проходження всіх наведених етапів цикл замикається і знову повертається до етапу планування. Доцільно зазначити, що наразі спостерігається фактична

відсутність початкового етапу планування в контексті діяльності публічних органів управління в соціальних мережах. Насамперед, це підтверджується відсутністю цілеспрямованої діяльності щодо формування єдиної системи офіційних сторінок державних органів управління в межах певного району або територіальних громад. Разом з тим, наразі в сфері публічного управління не існує таких критеріїв, як чітко регламентована форма реєстрації офіційної сторінки у соціальних мережах, параметри її оформлення, основні вимоги до розміщення контенту тощо. Потенціал соціальних мереж у контексті реалізації завдань щодо формування прямого каналу комунікацій між органами державного управління та представниками громадськості є одним з найбільш перспективних та дієвих інструментів як у короткостроковому, так і в стратегічному плануванні. Спрямовання на забезпечення ефективного функціонування такого комунікаційного каналу на районному рівні стане однією з головних складових переходу до двосторонньої системи публічних комунікацій. Ми вважаємо, що практична реалізація такого положення можлива лише при перегляді та встановленні пріоритетності інформаційних цілей над комунікаційними при використанні соціальних мереж.

Ситуація щодо забезпечення публічних комунікацій визначається тим, що різним соціальним мережам притаманна наявність суттєвих відмінностей як у функціональному наборі, а також в аудиторії користувачів. Відповідно, якщо на етапі планування буде неправильно підібрана соціальна мережа для здійснення діяльності та забезпечення комунікацій, то вся подальша робота буде мати низьку результативність. Ресурсні складові, потрібно враховувати при визначенні стратегічної мети, пов'язаної з характеристиками соціальної мережі, яка обирається публічним органом для здійснення управління із режимом доступу до сайту інформаційних ресурсів; визначеною аудиторією користувачів; загальним охопленням користувацької аудиторії; а також відношенням користувачів до спеціального контенту органів публічного управління. Специфіка діяльності органів публічного управління здійснює

вплив на використання мультимедійних інтернет-ресурсів, використання яких передбачається найбільш активним. Навіть будучи досить поширеними, не всі соціальні мережі можуть в однаковій мірі відповідати специфіці реалізації управлінських завдань. Ми вважаємо, що важливим при цьому є взаємодія таких вимог: популярності (тобто, рівень поширення соціальної мережі серед користувачів); функціональності (тобто, пропонований функціональний набір повинен надавати можливість налагодження діалогу та партнерства; іміджевої відповідності (тобто, діяльність органів державного управління повинна відповідати іміджу соціальної мережі). Відповідно, конкретизуючи вимоги до функціональності, потрібно визначити можливість відокремлення соціальних мереж, які представляють користувачу максимально можливу кількість функціональних інструментів як загального, так і спеціального характеру. Разом з цим, за типом доступності такі соціальні мережі не повинні бути закритого характеру, оскільки автоматично здійснюється введення обмеження на цільову аудиторію користувачів.

Зважаючи на специфіку управлінської діяльності органів публічної влади в глобальному інформаційному просторі, вимоги соціальних мереж до іміджевої відповідності також мають одне з важливих значень. Специфіка іміджу соціальної мережі здійснює вагомий вплив на наявний контент і передбачає потребу його адаптації для користувачів. У сфері діяльності органів державного управління найбільш актуальним є використання соціальних мереж з метою найбільш оперативного поширення актуальної інформації щодо своєї діяльності. Водночас, цільова аудиторія може суттєво варіюватися в залежності від типу інформаційного ресурсу, а характер впровадженої взаємодії може різнитися в залежності від призначених для користувача функціональних особливостей соціальної мережі.

У зв'язку з тим, що на теперішній час не сформовано єдиної позиції стосовно регламентації використання державними службовцями особистих сторінок у соціальних мережах, то при використанні комунікаційних технологій державними службовцями потрібно враховувати важливість

поділу приватного життя і службово-професійної діяльності. Ми вважаємо, що вирішення окресленого питання повинно безпосередньо виходити із основної мети використання аккаунту в соціальній мережі та його публічного змісту.

Також відкритим залишається питання щодо встановлення відповідальності для громадян. Негативний вплив на реалізацію управлінських завдань створює відсутність професійних навичок в сфері SMM-управління у відповідальних спеціалістів за діяльність в соціальних мережах. З метою вирішення даного завдання необхідно, на нашу думку, володіти хоча б мінімальними постінговими навичками, які належать до основ використання соціальних мереж.

Оптимізація діяльності в глобальному інформаційному просторі, на нашу думку, повинна передбачати перехід органів державного управління до активної взаємодії зі всіма категоріями зацікавлених сторін, при цьому в якості ініціаторів повинні виступати саме держслужбовці. Ми вважаємо, що зазначені напрямки повинні суттєво покращити не лише кількісні характеристики управління комунікаціями у соціальних мережах, а й якісні. У разі, якщо організація управління в сфері соціальних мереж відбувається на системному рівні, то на перший план виходять суто якісні характеристики, враховуючи обсяги охоплення аудиторії, досягнення яких можливо саме за рахунок залучення лідерів суспільної думки. Розглядаючи єдину концепцію, потрібно зазначити, що про системність діяльності, реалізованої в соціальних мережах, найбільшою мірою свідчить зовнішнє оформлення сторінок соціальних мереж, яке повинно здійснюватися ідентичним чином для всіх платформ. Очевидно, що сторінка, яка містить офіційні державні символи, емблему певного органу публічного управління, свідомо привертає більше уваги, аніж аналогічні сторінки, які не мають таких ознак. Загалом, такий параметр може здійснювати вплив на тривалість сесії, оскільки якщо навіть випадковий відвідувач сторінки в соціальній мережі зацікавиться первинною інформацією, то, найбільш ймовірно є те, що він виявить бажання вивчити

додатковий обсяг контенту та захоче підписатися на сторінку. Основні висновки Ми вважаємо, що встановлення тісної комунікативної взаємодії можливо буде при здійсненні переформатуванні всього контенту, що розміщується на сторінці, враховуючи специфіку кожної окремої соціальної мережі. При цьому варто також враховувати те, що матеріал не повинен бути нав'язливим, але при цьому виділявся в стрічці новин і міг бути легко виявлений за допомогою використання звичайного пошуку. Ми вважаємо, що досягти такого результату буде можливо лише при повній адаптації контенту, в іншому випадку, контент не буде сприйнятий належним чином відвідувачами сторінки у соціальній мережі.

Наразі однією з найбільш вагомих проблем щодо використання соціальних мереж в державному управлінні є відсутність в органах публічної влади достатньої кількості кваліфікованих спеціалістів, які володіють професійними навичками в зазначеній сфері. Ми вважаємо, що для здійснення ефективного управління офіційними аккаунтами в масштабах району буде достатньо всього декількох спеціалістів, які будуть відповідати саме за технологічну складову такого процесу. Проте наявність власного SMM-фахівця в кожному органі публічного управління не є обов'язковою. Водночас, реалізовувати специфічні функції державних органів влади, у тому числі у контексті забезпечення тісної комунікації з громадськістю, здійснювати обробку запитів, які надходять, все одно доведеться компетентним у цій сфері співробітникам органів державного управління. На нашу думку, для виконання визначених вище функцій в межах соціальних мереж буде достатньо підвищення кваліфікації або відвідування тренінгів, у тому числі за допомогою онлайн освітніх програм. У випадку наявності достатньої кількості кваліфікованого персоналу можлива повна відмова від послуг залучення зовнішніх спеціалістів.

Таким чином, оптимізація державного управління соціальними мережами, на нашу думку, повинна реалізовуватися на основі пропонованої для системи управління замкнутого циклу «планування - реалізація -

контроль - коригування», яка визначає відповідні етапи. Незважаючи на відсутність нормативно закріплених параметрів, в практичній діяльності сформувався певний ряд відповідних критеріїв, показників і індикаторів, за допомогою яких можливе здійснення комплексного оцінювання, яке реалізується державними органами управління в соціальних мережах.

3.2. Напрямки підвищення ефективності системи управління соціальними мережами Вінницької районної військової адміністрації в контексті забезпечення публічних комунікацій

Переваги соціальних мереж очевидні: ви можете самостійно поширювати новини та повідомлення швидко й просто, досягти великого охоплення без особливих зусиль і мати прямий зв'язок з онлайн аудиторією. Можливість миттєвого і простого поширення новин, прямий зв'язок з мешканцями району робить використання соціальної мережі Facebook дієвим інструментом комунікації навіть у часи глобальної кризи.

Однак неправильне використання соціальної мережі Facebook може стати рушієм кризи. З початком повномасштабного вторгнення в Україну стало очевидним, що соціальні мережі відіграють важливу роль у кризовій комунікації: з однієї сторони, вони надають великі комунікативні можливості, а з іншої сторони - маскують в собі непередбачувані ризики та небезпеки, які можуть призвести до виникнення кризових ситуацій. Так, у багатьох випадках достатньо припуститися хоч однієї помилки в процесі комунікації, щоб спричинити повномасштабну кризу. Проте, якщо соціальні мережі використовувати правильно, то вони можуть стати потужним інструментом нівелювання кризи. Якщо органи публічного управління зможуть вчасно та оперативно адаптувати контент у соціальних мережах у необхідному напрямку, оберуть правильний напрямок комунікації та з

відповідальністю сприймуть занепокоєння спільноти, то вони зможуть цілком ефективно підтримати власний інформаційний простір.

На нашу думку, під час глобальної кризи, органам публічного управління необхідно мати чітко сформовану та погоджену власну позицію, щоб не допустити загострення ситуацій, які можуть викликати занепокоєння та обурення в соціальній мережі. Ми вважаємо, що занепокоєнь та обурень серед підписників у соціальній мережі потрібно ставитися дуже серйозно. У зв'язку з тим, що під час кризи досить часто неможливо надати відповідь на всі коментарі, то відповідні публікації в соціальній мережі на власній сторінці зможуть імітувати необхідний діалог. На нашу думку, цього можна досягти за допомогою регулярних публікацій, оновлень або надання централізовано відповідей на запитання користувачів сторінки у соціальній мережі органу державного управління.

Отже, з огляду на вищенаведене, можемо зазначити, що соціальні мережі відіграють важливу роль у сучасній кризовій комунікації. Тому актуальність, вагомість і значущість соціальних мереж потрібно обов'язково враховувати при антикризовому державному управлінні, що, в свою чергу, дозволить пом'якшити перебіг кризи. Отже, наразі, в умовах кризи, соціальні мережі мають такі шість переваг:

1. Можливість швидкого поширення інформації.
2. Можливість самостійного розміщення повідомлень з власним фреймуванням.
3. Передбачає безпосередній діалог і взаємодію.
4. Можливість підтримання стосунків з громадськістю шляхом вирішення нагальних проблем та питань.
5. Можливість прямого впливу на цільову аудиторію.
6. Можливість миттєвого реагування на кризові явища в певному руслі.

Разом з тим, використання соціальних мереж в державному управлінні породжує виклики та потребує обережного підходу. Насамперед, потрібно забезпечити надійних захист персональних даних громадян, потурбуватися

про рівний доступ до інформації та зрозумілість комунікаційних процесів. При цьому потрібно, щоб соціальні мережі були у доступі для всіх верств населення, включаючи людей похилого віку та осіб з обмеженими фізичними можливостями.

Ми вважаємо що з метою забезпечення захисту персональних даних громадськості, забезпечення рівного доступу до інформації та зрозумілості процесів комунікації, органи державного управління повинні:

1. Забезпечити конфіденційність та безпеку даних. Органи публічного управління повинні приділяти особливу увагу захисту персональних даних громадян. Необхідно використовувати надійні системи шифрування та встановлювати жорсткі політики щодо обробки та збереження інформації.

2. Здійснювати боротьбу з дезінформацією. У мережі існує велика кількість недостовірної інформації. Владні органи повинні впроваджувати механізми перевірки достовірності інформації та активно співпрацювати зі спільнотами експертів, щоб усунути поширення фейкових новин та маніпуляцій.

3. Розширювати сферу доступності. Важливо, щоб соціальні мережі були доступними для всіх верств населення. Цього можливо досягти шляхом розробки зручних інтерфейсів, які будуть враховувати потреби людей з обмеженими можливостями, а також шляхом надання підтримки у навчанні тих, хто не має потрібного досвіду користування інформаційно-цифровими ресурсами.

4. Забезпечити збереження традиційних комунікаційних каналів. Незважаючи на підвищення рівня використання соціальних мереж, не можна ігнорувати такі традиційні канали комунікації, як особисті зустрічі, телефонні дзвінки, листування тощо. Це певним чином дозволить задовольнити потреби тієї частини населення, яка має обмежений доступ до вільного користування соціальними мережами або надає перевагу традиційним засобам комунікації. Отже, органи державного управління повинні забезпечити багатоваріативність каналів спілкування для того, щоб

кожен член громади мав можливість комунікувати з ними найбільш зручним для себе методом.

5. Створювати можливість для активного залучення громадськості. Соціальні мережі можуть стати потужною платформою щодо залучення громадськості до процесів публічного управління. Державні органи управління можуть проводити опитування, голосування або консультації за допомогою соціальних мереж з метою залучення ще більшої кількості громадян до процесів прийняття рішень та одержання від них власних пропозицій та ідей.

6. Забезпечити прозорість та відкритість. Використання соціальних мереж сприяє зростанню прозорості та відкритості в публічному управлінні. Органи державного управління повинні надавати доступну та зрозумілу інформацію громадськості про свою діяльність, оприлюднювати рішення та повідомляти про хід управлінських процесів для того, щоб громадяни мали можливість відслідковувати їх роботу та зрозуміти, яким чином приймаються важливі управлінські рішення.

Забезпечення зворотного зв'язку та його інструментів при використанні органами державного управління соціальних мереж є невід'ємною частиною вдосконалення інформаційно-цифрових комунікаційних зв'язків у громаді. Моніторинг сторінки Вінницької районної військової адміністрації у соціальній мережі Facebook свідчить про те, що деякі її елементи потребують удосконалення.

Враховуючи те, що сторінка Вінницької районної військової адміністрації у соціальній мережі Facebook є одним із дієвих інструментів використання цифрових інформаційно-комунікаційних технологій в діяльності Вінницької районної військової адміністрації та інструментом щодо підвищення рівня довіри громадськості до її діяльності, то його ефективність безпосередньо залежить від якості зворотного зв'язку від громадськості, від оперативності розгляду їхніх ідей та поглядів на

перспективний чи поточний розвиток громади, а також співпраці з іншими владними структурами.

Саме тому ми пропонуємо удосконалити офіційну сторінку соціальної мережі Facebook Вінницької районної військової адміністрації шляхом додавання складових зворотного зв'язку, а саме:

- шляхом електронної системи збору пропозицій в на сторінці соціальної мережі Facebook;

- за допомогою системи звернень (передбачити на сторінці посилання на опцію «звернутися із запитом Вінницьку районну військову адміністрацію»);

- створення системи опитувань серед громадськості. На сторінці має бути передбачено доступне посилання на Форму зворотного зв'язку з Вінницькою районною військовою адміністрацією. Розробку форми та моніторинг інформації, наданої громадянами, може здійснювати адміністратор сторінки соціальної мережі Facebook. Водночас, адміністратору сторінки пропонуємо пройти онлайн-курс «Контент-менеджер соціальних мереж», організований спеціалістами SocialBoost та IT-партнером Програми USAID DOBRE. Пропонований нами онлайн-курс є безкоштовним в рамках програми.

В обов'язки адміністратора сторінки соціальної мережі Facebook Вінницької районної військової адміністрації в плані його роботи із зворотнім зв'язком буде входити контроль за тим, як працює зворотній зв'язок, чи надсилаються відповіді членам громади, а також, як швидко відбувається зворотній зв'язок.

На офіційній сторінці в мережі Facebook Вінницької районної військової адміністрації потрібно закріпити посилання на електронну форму системи звернень за опцією «звернутися із запитом до Вінницької районної військової адміністрації», за якою буде забезпечено перехід у відповідне активне діалогове вікно. При створенні форми діалогового вікна відповідальному персоналу Вінницької районної військової адміністрації

необхідно керуватися Законом України «Про звернення громадян». Ми вважаємо, що така електронна форма повинна передбачати наявність таких полів, як «Прізвище, ім'я, по-батькові», контактні дані особи, яка подає звернення («номер телефону, електронна пошта, адреса проживання», а також «Текст звернення». У разі, якщо це звернення публічного характеру, то потрібно також передбачити опцію «Публічне звернення». Тоді таке звернення буде відображатися на офіційній сторінці Вінницької районної військової адміністрації в мережі Facebook.

Також ми вважаємо доцільним на офіційну сторінку соціальної мережі Facebook Вінницької районної військової адміністрації додати активне посилання на опцію «Електронна система опитувань у громаді», яка передбачатиме анкетну електронно-цифрову форму опитування як мешканців громади, так і підприємців громади і одержування даних теж у цифровому форматі. Ми вважаємо, що за допомогою такого опитування можна буде враховувати думку громадськості та підприємців при розробці пріоритетних завдань та шляхів розвитку громади, бізнес-структур, при формуванні стратегічних та тактичних завдань у громаді, при дослідженні та аналізі якості послуг, що надаються органами державного управління тощо.

Обов'язки адміністратора сторінки Facebook у встановленому контексті повинні передбачати, на нашу думку, безпосередньо розробку електронної форми анкети, вибір сервісів щодо здійснення онлайн-опитування (наприклад, Google forms, DOBRE.Pytannya тощо), розміщення посилань на анкети-опитування на сторінці в соціальній мережі Facebook, систематичне формування звіту за результатами проведеного опитування і представлення його керівництву Вінницької районної військової адміністрації.

Систематизуємо наведені нами напрямки з удосконалення сторінки Вінницької районної військової адміністрації в соціальній мережі Facebook, роль та обов'язки адміністратора сторінки у зазначеному процесі, а також вигоди від удосконалення сторінки в соціальній мережі, які формують комплексний механізм удосконалення, та представимо їх на рис. 3.1.

Рисунок 3.1 – Механізм та результати удосконалення сторінки Вінницької районної військової адміністрації в соціальній мережі Facebook

Отже, можемо констатувати, що відносини між органами державного управління Вінницької районної військової адміністрації та громадськістю у

соціальних мережах наразі жодним чином не регулюються. На нашу думку, з метою удосконалення їх комунікації, доцільним буде впровадження механізмів зворотного зв'язку, основним призначенням яких буде розвиток сторінки у соціальній мережі Facebook та її інформаційно-комунікаційного забезпечення.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

В період глобальних перетворень, які відбуваються в усіх сферах соціального буття, найбільш ефективним напрямком інтеграції громадськості до державного управління, є налагодження тісної комунікативної взаємодії громадськості з органами публічної влади, яке на теперішній час успішно здійснюється за допомогою сучасних засобів масової інформації, одним з дієвих інструментів яких є соціальні мережі. Зважаючи на важливість забезпечення відкритості та прозорості публічної інформації, а також встановлення взаємодії діяльності органів державного управління з громадськістю, проведене нами дослідження використання соціальних мереж у Вінницькій районній військовій адміністрації є актуальним.

Здійснений нами аналіз державного управління соціальними мережами, які виступають платформою для здійснення публічних комунікацій як перспективного напрямку подальшого розвитку системи державного управління, по-перше, дозволяє констатувати, що соціальні мережі за рахунок реалізації мережевого принципу організації сучасного простору публічних комунікацій, сприяють забезпеченню відкритості та прозорості владних структур і можливості організації двосторонньої комунікації на взаємовигідній основі. По-друге, соціальні мережі є повністю сформованим засобом масової комунікації. По-третє, наведені нами фактори дозволяють визначити соціальні мережі як структуроутворюючу складову публічного простору державної системи управління, а також актуалізувати проблему управління публічними комунікаціями зі сторони державних органів управління.

Оцінювання затребуваності функціоналу соціальних мереж з метою розвитку публічних комунікацій системи державного управління свідчить про те, що соціальні мережі виступають в якості налагодженого інформаційно-комунікаційного каналу, потенціал якого може бути

використаний в діяльності органів державного управління. Опитування підписників сторінки Вінницької районної військової адміністрації в соціальній мережі Facebook свідчить про необхідність не лише стандартизованої інформації загально-тематичного характеру, а й про потребу в спеціальному контенті, який деталізує результати діяльності органів публічної влади.

Зважаючи на вищевикладене, сформуємо та представимо пропозиції щодо використання соціальних мереж у державному управлінні.

1. Використання не однієї, а декількох найпоширеніших соціальних мереж. Оскільки наразі присутність органів державного управління у соціальних мережах є об'єктивною необхідністю, викликаною розвитком сучасного інформаційно-цифрового та комунікаційного простору. Органи державного управління повинні бути наближеними до громадськості, комунікувати та підтримувати з суспільством постійний інформаційний зв'язок. Саме тому ми вважаємо, що, для того, щоб збільшити присутність органів державного управління як у мережі Інтернет, так і в суспільстві, необхідно використовувати не одну, а декілька найбільш поширених соціальних мереж (Facebook, Instagram, You Tube).

2. Забезпечення корисності. Сутність ефективної стратегії присутності в соціальних мережах полягає не лише у тому, яку вигоду можна одержати від них, а й у тому, яку користь такі комунікаційні канали можуть принести цільовій аудиторії. В іншому випадку створення аккаунтів органами влади у соціальних мережах не матиме жодного сенсу.

3. Формування цікавого контенту. Формальної наявності профілів у соціальних мережах недостатньо. Профіль повинен бути насичений контентом, який має бути інформативним, актуальним, унікальним і цікавим.

4. Забезпечення активної комунікації. Сутність комунікації полягає в діалозі. Доцільно цікавитися думкою користувачів сторінки у соціальній мережі щодо їхніх поглядів на сучасний стан в країні, актуальних подій тощо.

5. Формування стратегії. Ми вважаємо, що потрібно розробити прогностичний план щодо розвитку такого комунікаційного каналу на певний проміжок часу. Необхідно встановити конкретну мету та чітко визначити, на яку аудиторію спрямований контент та з якою метою буде здійснюватися комунікація.

6. Здійснення тестування. Ми вважаємо, що необхідно систематично тестувати нові підходи, експериментувати з різними видами контенту та стратегіями.

7. Відслідковування результатів. На нашу думку, це є одним із дієвих напрямків, що використовується для оперативного реагування на поведінку цільової аудиторії. Ми вважаємо, що інформація, що поширюється органами державного управління в соціальних мережах, повинна бути оперативною, чіткою, достовірною, спрямованою на формування позитивного іміджу органу державного управління, а також, обов'язково, регулярно. Ми вважаємо, що соціальні мережі в теперішніх умовах необхідно сприймати серйозно, виділяти на них достатньо ресурсів, розробляти відповідні стратегії їх розвитку, а також контролювати їх реалізацію.

Таким чином, враховуючи вищезазначене, можемо констатувати, що з метою встановлення ефективних комунікацій та забезпечення належного рівня державної безпеки, з боку державних органів управління, потрібно:

- розширювати, удосконалювати та здійснювати контроль над поданням в соціальних мережах інформації, яка стосується економічно-політичної, екологічної та правової діяльності країни;
- забезпечити інформаційну підтримку та обслуговування державними органами громадськості за допомогою мережі Інтернет;
- розробляти, впроваджувати та розвивати сучасні цифрові технології в системі державного управління;
- не допускати розповсюдження інформації, яка заборонена на законодавчому рівні;

-удосконалити правове врегулювання щодо поширення, обробки та збереження інформації, врегульовувати на законодавчому рівні питання стосовно гарантування збереження інтелектуальної власності та посилення відповідальності за порушення законодавства щодо регламентації доступу до інформаційних ресурсів.

Отже, на теперішній час у системі державного управління є нагальна потреба щодо розробки та використання сучасних інноваційних технологій, інструментів і методів, спрямованих на підвищення ефективності такої системи. Всебічне використання новітніх інформаційно-цифрових комп'ютерних технологій, у тому числі соціальних мереж, значно розширює можливості органів державного управління. Наразі соціальні мережі стають одним із найдієвіших каналів комунікації. Разом з цим ми можемо констатувати, що процес залучення органів державного управління до соціальних мереж і формування кожним із них власного управлінського стилю знаходиться лише на стадії формування, оскільки, незважаючи на широкі можливості соціальних мереж, не всі органи державного управління використовують їх потенціал повністю.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрощук Г. Свобода Інтернету: стан в Україні. *Інтелектуальна власність*. 2018. № 11. С. 61–63.
2. Ахрамович В. М., Чегринець В. М. Тенденції розвитку захисту даних в соціальних мережах. *Телекомунікаційні та інформаційні технології*. 2020. № 1. С. 109–119.
3. Бабич Ю. П., Примах Т. Ю. Сучасні методи просування та стимулювання збуту туристичних продуктів за допомогою соціальних мереж. *Економіка та суспільство*. 2020. № 22. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/131/126>.
4. Балук Н. Р., Бойчук І. В., Дайновський Ю. А. Маркетингова оцінка ефективності рекламної діяльності в соціальних мережах. *Інфраструктура ринку*. 2022. № Вип. 66. С. 93–98. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2022/66_2022/19.pdf.
5. Белянська О., Огерчук Ю. Соціальні мережі та бізнес: значимість, переваги та проблеми. *Економіка та суспільство*. 2021. № 32. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/839/806>.
6. Бобир А. О., Дученко М. М. Формування стратегічних підходів до реалізації малого бізнесу, заснованого на соціальних платформах. *Інфраструктура ринку*. 2018. Вип. 26. С. 75–82. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2018/26_2018_ukr/13.pdf.
7. Богуш В. М., Богуш В. В., Бровко В. Д., Настратін В. П. Основи кіберпростору, кібербезпеки та кіберзахисту : навч. посіб. / [під ред. В. М. Богуша]. Київ : Ліра-К, 2020. 552 с.
8. Бондарчук В. В., Шиманська К. В., Бондарчук Л. С. Використання інфлюенс-маркетингу для просування товару в соціальних мережах. *Економіка, управління та адміністрування*. 2021. № 4(98). С. 49–53. URL: <http://ema.ztu.edu.ua/article/view/249604>.

9. Бочко О. Ю., Когут В. А. Динаміка зміни користувачів соціальних мереж в період пандемії: дослідження поведінки. *Економіка та держава*. 2021. № 11. С. 34–38. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/11_2021/8.pdf.
10. Бурячок В. Л., Толубко В. Б., Хорошко В. О., Толюпа С. В. Інформаційна та кібербезпека: соціотехнічний аспект: підручник. Львів: Магнолія 2006, 2021. 320 с.
11. Василенко Д. Інструментарій архівної інтернет-комунікації в аспекті розвитку соціальних мереж. *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*. 2022. № 9. С. 138–147.
12. Вигівська І. М. Розвиток бухгалтерського обліку маркетингових послуг у соціальних мережах (SMM). *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2021. № 2. С. 8–18. URL: <https://orcid.org/0000-0002-4974-5834>.
13. Витвицька О., Суворова С., Корюгін, А. Вплив цифрового маркетингу на розвиток підприємництва в умовах війни. *Економіка та суспільство*. 2022. № 40. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1518/1460>.
14. Гадецька З. М., Точальна А. А. Бізнес-профіль в соціальних мережах – ефективний інструмент для ведення бізнесу. *Інфраструктура ринку*. 2023. Вип. 73. С. 186–191. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2023/73_2023/33.pdf.
15. Голіцин А. М., Фролова В. М. Тенденції медіаспоживання в Україні у воєнний час. *Маркетинг і цифрові технології*. 2023. Т. 7, № 1. С. 128–139. URL: <https://mdt-opu.com.ua/index.php/mdt/article/view/294/189>.
16. Грицак О. С. Оцінка та калькулювання собівартості маркетингових послуг у соціальних мережах (smm). *Підприємництво та інновації*. 2021. № 16. С. 100–105. URL: <http://www.ei-journal.in.ua/index.php/journal/article/view/412/399>.

17. Довбуш О. Методи та підходи до використання відеоконтенту в соціальних медіа. *Підприємництво та інновації*. 2023. № 27. С. 94–97. URL: <http://ei-journal.in.ua/index.php/journal/article/view/588/571>.

18. Журило В. В. Маркетинг впливу як комунікаційний інструмент просування товарів у соціальних інтернет-мережах. *Підприємництво та інновації*. 2020. № 11-2. С. 29–36. URL: <http://ei-journal.in.ua/index.php/journal/article/view/282/276>.

19. Згуровський М. З., Ланде Д. В., Болдак А. О., Єфремов К. В., Перестюк М. М. Лінгвістичний аналіз даних інтернет-медіа та соціальних мереж у задачах оцінювання суспільних перетворень. *Кібернетика та системний аналіз*. 2021. № 2. С. 69–80.

20. Іванченко Г. В. Соціальні мережі як сучасний інструмент взаємодії в освітньому середовищі. *Інтерактивний освітній простір ЗВО*: матер. Всеукр. наук.-практ. вебінару, 23 берез. 2018 р. / відп. ред. Л. Б. Ліщинська. Вінниця, 2018. С. 15–18.

21. Калабуха Л. Продажі в переписках 2022. Як спілкуватися в месенджерах, щоб отримати відповідь, бронь та оплату? *Академія гостинності*. 2021. № 5-6. с. 48–52.

22. Кітченко О. М., Приходько Є. Г. Використання інструментів маркетингових комунікацій з ціллю просування брендів в соціальних мережах. *Ефективна економіка*. 2020. № 12. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/12_2020/106.pdf.

23. Кудіна А. В. Дієві інструменти просування fashion-брендів через соціальну мережу Instagram. *Маркетинг і цифрові технології*. 2020. Т. 4, № 2. С. 61–70. URL: <http://mdt-opu.com.ua/files/download/2020/mdt4.2.2020.pdf>.

24. Любенко Р., Мальцева К. Користування сайтами соціальних мереж та рівень стресу: дослідження серед студентів НаУКМА. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2019. № 3. С. 159–178.

25. Майстренко О., Андрійченко Ж., Близнюк Т. Етика комунікації працівників у соціальних мережах та її вплив на імідж компанії. *Економіка*

та суспільство. 2022. № 38. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1278/1232>.

26. Макарович В. К., Селецька Д. О., Пиріжок С. Є. Інформаційно-аналітичне забезпечення Social Media Marketing. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2021. № 3. С. 29–35. URL: <http://pbo.ztu.edu.ua/article/view/251919>.

27. Марковець О., Падзерська Р. Консолідація інформації про діяльність учасників групи в соціальній мережі Facebook. *Вісник Книжкової палати*. 2019. № 6. С. 22–27.

28. Марухно П. А., Могилова А. Ю. Маркетинг facebook: наслідки для організацій. *Бізнес-навігатор*. 2021. № 6. С. 91–94. URL: http://business-navigator.ks.ua/journals/2021/67_2021/18.pdf.

29. Матрос О. М., Мельник Л. Ю., Михайловина С. О. CRM-система - інструмент для бізнесу в соціальних мережах. *Ефективна економіка*. 2022. № 5. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/5_2022/91.pdf.

30. Мостова А. Оцінювання ефективності просування бізнесу в соціальних мережах. *Економіка та суспільство*. 2022. № 43. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1714/1650>.

31. Нагірна М. Я., Дорош О. І. Ключові аспекти використання соціальних мереж для бізнес-моделі B2B. *Економіка та держава*. 2021. № 10. С. 80–85. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/10_2021/16.pdf.

32. Новікова Н. А., Притула К. В. Соціальні мережі як інструмент для органів державної влади для налагодження зв'язків з громадськістю. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 5-6. С. 123–128.

33. Олініченко К. С., Прядко О. М., Клименко М. С. Маркетингові інструменти просування освітніх послуг за допомогою соціальних мереж. *Маркетинг і цифрові технології*. 2020. Т. 4, № 3. С. 34–43. URL: <http://mdt-opu.com.ua/index.php/mdt/article/view/108/101>.

34. Полоус О. В., Ридкіна А. В. Маркетингові технології просування стрімінгового сервісу в умовах інтенсифікації цифрової конкуренції. *Бізнес-*

навігатор. 2023. № 2. С. 75–81. URL: http://business-navigator.ks.ua/journals/2023/72_2023/13.pdf.

35. Проскурніна Н. В. Формування партнерських відносин інструментами маркетингу в соціальних мережах. *Проблеми економіки*. 2020. № 4. С. 201–209. URL: https://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2020-4_0-pages-201_209.pdf.

36. Раменська С. Є., Чернявська А. Р., Котовська Н. В. Маркетинг соціальних мереж: сучасний виклик. *Маркетинг і цифрові технології*. 2023. Т. 7, № 1. С. 43–51. URL: <https://mdt-opu.com.ua/index.php/mdt/article/view/287/182>.

37. Степанець І., Гринюк, Д, Савицька Н. Соціальні мережі як інструмент ефективної комунікації між стейкхолдерами туристичної індустрії в кризовий період. *Економіка та суспільство*. 2022. № 44. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1807/1743>.

38. Ткачук О. Контроль вашого бренду в епоху соціальних медіа. *Інтелектуальна власність*. 2019. № 5. С. 14–17.

39. Туманов О. О. Формування системи статистичних показників для дослідження соціальних медіа в Україні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 5-6. С. 66–71.

40. Філіна О. В. Роль та види контенту при просуванні в соціальних мережах. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2020. № 1. С. 75–81.

41. Філіна О. В. Тенденції використання соціальних мереж підприємствами. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2020. № 2. С. 59–69.

42. Фірсова С. Г., Слуцька А. П. Маркетинг в соціальних медіа як технологія політичного брендингу. *Ефективна економіка*. 2021. № 2. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/2_2021/91.pdf.

43. Ходарева Ю. Використання соціальної мережі як каналу професійної інформації (досвід кабінету бібліотекознавства імені Л. Б. Хавкіної). *Бібліотечний форум: історія, теорія і практика*. 2021. № 4. С. 36–41.

44. Чирак І. М. Економіка соціальних медіа: сучасні тренди та особливості розвитку. *Ефективна економіка*. 2021. № 12. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/12_2021/94.pdf.

45. Чміль Г. Л. Соціальний медіа маркетинг як інструмент просування послуг підприємства індустрії гостинності. *Ефективна економіка*. 2020. № 8. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/8_2020/57.pdf.

46. Чобанов О. Н. Державне управління соціальними мережами: вплив та регулювання. *Актуальні проблеми ефективного соціально-економічного розвитку України: пошук молодих*: XII Всеукраїнська студентська науково-практична конференція: збірник наукових праць, 2023 рік. Вінниця, 2023.

47. Чобанов О. Н. Державне управління соціальними мережами: вплив та регулювання. *Менеджмент XXI століття: сучасні моделі, стратегії, технології*: X Всеукраїнська науково-практична Інтернет-конференція: збірник наукових праць, 2023 рік. Вінниця, 2023. Частина 2. С. 340 – 345.

48. Ярмолук О. Я., Фісун Ю. В., Шаповалова А. А. Соціальні мережі як сучасний інструмент просування. *Підприємництво та інновації*. 2020. № 11-2. С. 62–65. URL: <http://ei-journal.in.ua/index.php/journal/article/view/287/281>.

49. Яшкіна О. Аналіз аудиторії сайтів та соціальних мереж. *Маркетинг в Україні*. 2020. № 4. С. 59–63.

50. Яшкіна О. Проведення опитування в соціальних мережах та тематичних групах власними силами. *Маркетинг в Україні*. 2020. № 4. С. 64–67.